

Kjønn og musikk

Kartlegging av kjønnsfordelingen i utdanning og arbeidsliv innenfor musikk

Jorunn Spord Borgen, Clara Åse Arnesen,
Joakim Caspersen, Hebe Gunnes,
Elisabeth Hovdhaugen og Terje Næss

Rapport 49/2010

NIFU

Kjønn og musikk

Kartlegging av kjønnsfordelingen i utdanning og arbeidsliv innenfor musikk

Jorunn Spord Borgen, Clara Åse Arnesen,
Joakim Caspersen, Hebe Gunnes,
Elisabeth Hovdhaugen og Terje Næss

Rapport 49/2010

Rapport nr.	Rapport 49/2010
Utgitt av Adresse	Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) Postboks 5183 Majorstuen, 0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo
Oppdragsgiver Adresse	Institutt for musikkvitenskap (IMV) Postboks 1017 Blindern, 0315 Oslo
Trykk	Link Grafisk
ISBN ISSN	978-82-7218-730-8 1892-2597

www.nifu.no

Forord

På oppdrag fra Institutt for musikkvitenskap (IMV) ved Universitetet i Oslo har NIFU gjennomført en mindre kartlegging av tilstanden når det gjelder kjønnsfordelingen innenfor musikk.

Denne rapporten utgjør bakgrunnen for NIFUs to foredrag på konferansen “Musikk. Likestilling og rekruttering. Utdanningsinstitusjonenes ansvar og utfordringer” som ble arrangert i Oslo 1. desember 2010 av Institutt for musikkvitenskap.

Prosjektleder har vært Jorunn Spord Borgen, og Clara Åse Arnesen, Joakim Caspersen, Hebe Gunnes, Elisabeth Hovdhaugen og Terje Næss, har vært prosjektmedarbeidere.

Oslo, desember 2010

Sveinung Skule
Direktør

Jannecke Wiers-Jenssen
Forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	11
2 Musikk i grunnopplæringen og i kulturskolene	13
2.1 Grunnopplæringen.....	13
2.1.1 Grunnskolen.....	13
2.1.2 Videregående opplæring	14
2.2 Kulturskolene	16
3 Studenter på utdanning innen musikk	19
3.1 Kjønnfordeling.....	22
3.2 Gjennomsnittsalder.....	23
3.3 Oppsummering	25
4 Kandidater i musikk, dans og drama	27
4.1 Har kandidatene jobb?.....	27
4.2 Mistilpasning	28
4.3 Fast relevant heltidsjobb.....	29
4.4 Sektor og næring	30
4.5 Lønn.....	32
5 Kandidater i musikkfag etter sektor, næringsgruppe og yrke. Vårkullene 2005 og 2007	33
5.1 Næring	33
5.2 Sektor.....	35
5.3 Yrke.....	36
6 Musikk lærerne i skolen.....	39
7 Forskere/undervisningspersonale innenfor musikk og musikkvitenskap.....	47
7.1 Kandidater i musikk innenfor musikkutdanningen	47
7.2 Personale innenfor musikkutdanningen – kjennetegn og endringer over tid	48
Referanser	59
Vedlegg	61
Vedlegg, tabellgrunnlag for kapittel 3.....	61
Bakgrunnstabeller for figurene kapittel 6.....	62

Sammendrag

Hensikten med denne kartleggingen har vært å bidra med “det store bildet” i forhold til debatten om årsaker til en observert kjønnskjevhet når det gjelder rekruttering, utdanning og arbeidsdeling i arbeidsmarkedet innenfor musikk. Kartleggingen belyser forhold angående kjønn som kan identifiseres i grunnskolens musikkopplæring, i studieprogrammet Musikk, dans, drama (MD) i videregående opplæring, i kulturskolene samt studenter på utdanning innenfor musikk i høyere utdanning. Ut over dette belyser kartleggingen arbeidsmarkedet for høyere grads kandidater innenfor musikk, med særlig henblikk på relevant arbeid, lønn og sysselsetting, etter sektor, næringsgruppe og yrke. Forhold angående kjønn identifiseres også blant musikk lærerne i grunnopplæringen samt blant vitenskapelig personale innenfor musikk i UoH-sektoren.

Musikk i grunnopplæringen og kulturskolene

- Musikkfaget i de ti første årene i grunnopplæringen er for alle elever, og faget har 370 timer i løpet av de ti årene i grunnskolen.
- I videregående opplæring er musikkfaget kun for de som velger studiespesialiserende utdanningsprogram med musikk, dans, drama (MD), dvs om lag 4,5 prosent av elevene.
- Ved opptak til videregående opplæring har dobbelt så mange jenter som gutter MD som førsteønske. Det er de best-presterende elevene (høyt karaktersnitt) som kommer inn på MD.
- De aller fleste av elevene på MD fortsetter på samme studieretning, men flere gutter enn jenter gjør omvalg andre år i videregående opplæring.
- Kulturskolene spiller en rolle i musikkopplæringen som supplement til de begrensede opplæringsmulighetene i skolen.
- Samlet sett er inntrykket at kjønn ikke blir sett på som en viktig eller relevant kategori for kulturskolene, verken av kulturfeltets aktører, Kulturskolerådet eller av sentrale utdanningspolitiske aktører som Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet.

Studenter på utdanning i musikk

- Det var en økning i studenttallet innenfor musikk ved innføringen av Kvalitetsreformen (rundt 2003), deretter stabilt antall inntil en ny økning i 2009.
- Hoveddelen er studenter på laveregradsnivå, men det er også en del som tar musikkutdanning som del av lærerutdanningen.
- Kjønnfordelingen innenfor musikkfag er generelt jevn med kvinneandel rundt 50 prosent.
- Totalt sett har gjennomsnittsalderen økt de senere årene.

Kandidater i musikk, dans, drama

- Sysselsettingen er høy blant både kvinner og menn med musikkutdanning et halvt år etter fullført høyere grad.
- Kandidatene var godt tilpasset arbeidsmarkedet et halvt år etter endt utdanning, betydelig bedre enn blant kandidater i humanistiske og estetiske fag samlet sett, og også bedre enn for alle høyere grads kandidater generelt. Det er liten forskjell mellom kvinner og menn.
- Kandidatene i musikk, dans og drama oppnådde i større grad enn alle kandidater i humanistiske og estetiske fag en fast relevant heltidsjobb. De kvinnelige kandidatene hadde i noe mindre grad oppnådd en fast relevant heltidsjobb, men hadde til gjengjeld en høyere andel i fast relevant deltidsjobb.
- Litt flere kvinner enn menn jobber i offentlig sektor, dvs i skolen eller annen undervisningsvirksomhet.
- De kvinnelige kandidatene hadde noe lavere lønninger enn de mannlige, noe som kan skyldes at kvinnene i større grad arbeidet i offentlig sektor hvor lønnsnivået generelt er lavere.

Kandidater i musikkfag etter sektor, næringsgruppe og yrke.

- Både blant musikk-kandidatene og de andre humanistkandidatene arbeidet 2/3-deler i offentlig sektor. De øvrige musikk-kandidatene fordelte seg omtrent likt på halvoffentlig og privat sektor. Halvparten av de som arbeidet i privat sektor, arbeidet som kunstnere (selvstendig kunstnerisk virksomhet eller utøvende kunstnere).
- Grunnskolelærer skilte seg ut som det klart vanligste yrket, dernest komponist/musiker/sanger. Deretter fulgte andre typer undervisningsstillinger.

Musikklærerne i grunnskolen

- Omtrent en fjerdedel av musikklærerne er menn, resten er kvinner. Dette er det samme som i skolen som helhet, og som for de fleste andre fag. Det kan likevel se ut til at kjønnsforskjellene er større blant musikklærerne enn i fagene norsk, matte, engelsk og natur og miljø.
- De kvinnelige musikklærerne underviser i flere fag enn andre lærere.
- Blant de som er kvalifiserte for å undervise i musikk er det ikke forskjell etter kjønn. Musikkundervisernes utdanningsbakgrunn sammenlignet med andre fag skiller seg ikke nevneverdig, men har den høyeste andelen førskolelærere, og dette kommer til syne spesielt blant kvinner.
- Den typiske mannlige musikklærer er 35 år, den kvinnelige 41 år. De kvinnelige lærerne som underviser i musikk er like gamle i gjennomsnitt som andre kvinnelige lærere.
- De mannlige musikklærerne er noe løsere knyttet til skolen enn de kvinnelige, mens de kvinnelige igjen er knyttet sterkere til skolen enn andre grupper lærere.

Forskere/undervisningspersonale innenfor musikk og musikkvitenskap

- I Universitets- og høyskolesektoren økte kvinneandelen i alle stillingskategorier i perioden 2003-2009. Veksten var andelsmessig størst blant professorene og rekrutteringsstillingene.
- Mens andelen kvinner er økende i lektorstillingene innenfor de fleste andre humanistiske fagfelt, var det tilnærmet nullvekst for musikkutdanningen.
- Ingen av professorene ved kunsthøgskolene hadde en formell doktorgrad, og i underkant av 30 prosent av professorene ved musikkutdanningene hadde doktorgrad.
- Det er svært få kvinnelige professorer innenfor musikk, men andelen som har doktorgrad er høyere blant kvinnelige professorer enn blant de mannlige professorene i musikk.
- Nesten halvparten av de mannlige professorene på feltet er 60 år eller eldre, mens flertallet av de kvinnelige professorene er i 40-årene.

1 Innledning

På oppdrag fra Institutt for musikkvitenskap (IMV) ved Universitetet i Oslo har NIFU gjennomført en mindre kartlegging av tilstanden når det gjelder kjønnsfordelingen innenfor musikk. Denne rapporten presenterer bakgrunns materialet for NIFUs to foredrag på konferansen “Musikk. Likestilling og rekruttering. Utdanningsinstitusjonenes ansvar og utfordringer” som ble arrangert i Oslo 1. desember 2010 av Institutt for musikkvitenskap.

Hensikten med denne kartleggingen som blir presentert her, har vært å bidra med “det store bildet” i forhold til debatten om årsaker til en observert kjønnskjevhet når det gjelder rekruttering, utdanning og arbeidsdeling i arbeidsmarkedet innenfor musikk.

Datakildene for rapporten er flere, og er hentet fram med henblikk på å belyse tematikken for konferansen; “Musikk. Likestilling og rekruttering” best mulig. Av eksterne datakilder er det i denne rapporten blant annet hentet data fra Norsk musikkskoleråd, Grunnskolens informasjonsdatabase (GSI), Statistisk sentralbyrå (SSB) samt Database for høyere utdanning (DBH). Ved NIFU produseres det flere typer data, og for bruk i denne rapporten har vi hentet data blant annet fra Kandidatundersøkelsen, FoU-statistikken, Doktorgradsregisteret og Forskerpersonalregisteret. Det er samtidig viktig å presisere at siden det er få kandidater i musikk innenfor høyere utdanning er tallene små, og derfor heftet med en del usikkerhet. Kildegrunnet blir beskrevet nærmere innledningsvis i hvert av kapitlene.

Videre i rapporten følger de enkelte delanalysene. I kapittel to blir det sett på forhold angående kjønn som kan identifiseres i grunnskolens musikkopplæring, i studieprogrammet Musikk, dans, drama i videregående opplæring, samt i kulturskolene, og er utarbeidet av Jorunn Spord Borgen. Kapittel tre er utarbeidet av Elisabeth Hovdhaugen og belyser studenter på utdanning innenfor musikk. I kapittel fire går Clara Åse Arnesen nærmere inn på hvordan arbeidsmarkedet fortoner seg for høyere grads kandidater innenfor musikk. I kapittel fem ser Terje Næss nærmere på arbeidsmarkedet etter sektor, næringsgruppe og yrke. Kapittel seks er utarbeidet av Joackim Caspersen og her blir musikk lærerne nærmere belyst. Kapittel 7 tar for seg kjønnsforskjeller blant vitenskapelig personale innenfor musikk, kapitlet er utarbeidet av Hebe Gunnes.

2 Musikk i grunnopplæringen og i kulturskolene

Grunnlaget og interessen for musikk skapes i tidlige barneår. Det samme gjelder for oppfatninger om kjønnsroller og likestilling. For jenter og gutter vil fremtidige scenarier som utøvende musikere på amatørnivå eller som profesjonelle være preget av hvilke forbilder de får, og hva slags inntrykk de får av musikkverdenen gjennom opplæringen og i kulturskolen, i medier og i samfunnet forøvrig.

2.1 Grunnopplæringen

Det er vel dokumentert at jenter presterer bedre enn gutter i grunnopplæringen (se f.eks. Frøseth m. fl. 2008, Markussen m. fl. 2008). En gjennomgang av forskning om kjønnsforskjeller peker på at det er mer usikkert hva som er skolens aktive og forskjellsbehandlende rolle i denne sammenhengen (Bakken m. fl. 2008). På den andre side påpeker disse forfatterne at det er store individuelle forskjeller uansett kjønn, og at slike individuelle forskjeller blir borte når det er sterkt fokus på gjennomsnittsforskjeller.

En studie av ulike målsettinger i grunnopplæringen (Støren m. fl. 2010) viser at målsettinger om likestilling ble rangert like lavt i 2009 som da tilsvarende spørsmål ble stilt i 1996 (Imsen 1996). Det er i følge Støren m. fl. (2010) samme mønster for grunnskoler og videregående skoler, og for kommuner og fylker som skoleeiere. Videre sier rapporten at bevissthet om utdanningsvalg og om muligheten for å gjøre utradisjonelle valg med hensyn til kjønnsrollemønsteret er noe mindre påaktet enn det som var forventet, og særlig barneskoler er lite opptatt av spørsmål om likestilling og kjønnsforskjeller. En intervjuundersøkelse viste at likestilling først og fremst er noe som fins i pensum, og at det var en utbredt oppfatning at likestilling er en selvfølge i Norge.

I den pågående evalueringen av læreplanreformen i Kunnskapsløftet (K06) viser erfaringene knyttet til innføringen av faget utdanningsvalg i ungdomsskolen at kjønnsstereotypene er sterkt fremtredende blant elevene på disse trinnene i opplæringen (Borgen og Lødding 2009). Likevel synes det å være større rom for jenter til å eksperimentere med egen kjønnsidentitet enn det er for gutter. Det er for eksempel mer akseptert at en jente velger tømrefaget i videregående opplæring enn at en gutt velger frisørfaget.

2.1.1 Grunnskolen

Mens musikkfaget i de ti første årene i grunnopplæringen¹ er “for alle”, er musikk i videregående opplæring kun for “de beste”. I løpet av 1.-10. trinn i grunnskolen skal elevene ha til sammen 370 timer musikk, noe som tilsvarer 37 timer per år. Til sammenligning har elevene 627 timer i kunst- og håndverksfaget, mens de i naturfag har 584 timer, i matematikk 1201 timer, i norskfaget har 1770 timer til sammen. Likevel er det

¹ Grunnopplæringen er betegnelse for 1.-10. trinn samt videregående opplæring

prestasjonsforskjellene mellom elever som har størst betydning for gutter og jenters karakterer ved avsluttet grunnskole (10.trinn) og valgmuligheter i videregående opplæring. Det er veldokumentert at elevenes ambisjoner og valgmuligheter når det gjelder videregående opplæring har sammenheng med karaktersnittet elevene har, og like veldokumentert at prestasjonsnivået – i enda større grad enn kjønn, er knyttet til sosial bakgrunn (se f.eks. Frøseth m. fl. 2008, Markussen m. fl. 2008). Foreldres utdanning har størst betydning for karakterene i “teorifag” (Bakken 2010). Men i og med at elevene i gjennomsnitt får litt høyere karakter i de praktisk-estetiske fagene enn i “teorifag” som matematikk og norsk, vil det i gjennomsnitt sett se ut til at sosial bakgrunn betyr *litt* mindre i disse fagene (Borgen og Vibe 2009, Bakken 2010). At mange lærere faller ned på karakterer som ligger noe over midtpunktet på karakterskalaen, kan ha sammenheng med at det er ulikt hva som legges til grunn når standpunktkarakteren settes i ulike fag i opplæringen (Prøitz og Borgen 2010). Imidlertid, det er generelt sterke positive sammenhenger mellom karakteren i musikk og alle andre karakterer fra grunnskolen. Musikkarakteren er med andre ord en svært god indikator på elevens generelle prestasjonsnivå i skolen.

Figur 2.1 Prosentvis karakterfordeling og gjennomsnittskarakter fra grunnskolens 10. trinn i fire fag. 2006-kullet. Horisontal prosenttuing.

	1	2	3	4	5	6	Sum	Gj. snitt	Antall
Musikk	0,5	4,5	16,1	35,0	37,4	6,5	100,0	4,24	(N=60 724)
Kunst og håndverk	0,4	3,3	15,4	39,4	36,7	4,9	100,0	4,23	(N=61 089)
Norsk hovedmål	0,3	7,2	27,1	37,1	25,3	3,1	100,0	3,89	(N=60 592)
Matematikk	2,0	21,2	29,2	27,1	17,1	2,9	100,0	3,45	(N=60 421)

Kilde: Borgen og Vibe 2009

I en artikkel om musikkfaget i opplæringen (Borgen og Vibe 2009) utdypes dette. Så godt som alle som har de dårligste karakterene i musikk har også de dårligste karakterene i matematikk, og omvendt. Dette illustrerer på en kraftfull måte hvor nært prestasjonene i musikk henger sammen med prestasjonene i andre fag.

2.1.2 Videregående opplæring

I videregående opplæring er musikkfaget kun for de som velger studiespesialiserende utdanningsprogram med musikk, dans, drama (MD). I 2009 var dette 2812 elever av et kull på 61.011 elever, dvs 4,6 prosent av årskullet. Dette er en reduksjon fra 2006 da det var 5,1 prosent som søkte MD. Ser vi på sammenhengen mellom karakteren i musikk og elevenes preferanser ved valg av videregående opplæring, er det av særlig interesse og se på hva elevene som har toppkarakter i musikk bruker musikkkompetansen sin til når de velger videregående opplæring. Som det fremgår av tabell 2.2, hentet fra Borgen og Vibe (2009) er det slik at mens om lag 5 prosent av alle søkerne har musikk, dans, drama som førsteønske når de søker videregående opplæring, gjelder dette 25,3 prosent av de som fikk karakteren 6 i musikk da de gikk ut av grunnskolen. Av elevene som har toppkarakter i musikk søker 84,4 prosent et av de tre studieforbereidende utdanningsprogrammene, mens

bare 15,1 prosent søker yrkesfag. Dette bekrefter at elever med særlige evner innenfor musikkfaget har en alt overveiende teoretisk og akademisk orientering.

Figur 2.2 Prosentvis fordeling på førsteønske ved søkning til videregående opplæring etter karakter i musikk. Avgangskullet fra grunnskolen 2006. Vertikal prosenttuing.

Førsteønske	Karakter i musikk fra 10. trinn						Alle
	1	2	3	4	5	6	
Musikk, dans, drama	-	0,4	1,0	2,0	6,7	25,3	5,1
Studiespesialisering	4,1	7,2	15,2	34,2	52,8	52,8	37,8
Idrettsfag	1,0	1,7	4,5	8,2	10,0	6,3	7,9
Yrkesfag	86,8	85,6	77,0	54,9	29,9	15,1	48,1
Alternativ opplæring	6,1	4,0	1,7	0,4	0,2	0,2	0,7
Søker ikke	2,0	1,1	0,5	0,2	0,3	0,4	0,4
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall	(n=296)	(n=2753)	(n=9781)	(n=21 235)	(n=22 709)	(n=3950)	(N=60724)

Dette mønsteret er mer detaljert fremstilt i tabell 2.3 under.

Figur 2.3 Studieprogram førsteønske 2006 /oppnådd karakter i musikk ved avsluttet ungdomsskole. Prosent.

Førsteønske videregående opplæring	Musikk-karakter						
	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	Total
Studiespesialisering	2%	7%	15%	34%	53%	53%	38%
Idrettsfag	1%	2%	5%	8%	10%	6%	8%
Musikk, dans og drama		0%	1%	2%	7%	26%	5%
Medier og kommunikasjon	3%	4%	5%	7%	7%	5%	7%
Bygg- og anleggsteknikk	20%	17%	14%	8%	3%	2%	7%
Design og håndverk	13%	7%	6%	5%	3%	1%	5%
Elektrofag	5%	9%	10%	8%	4%	2%	6%
Helse- og sosialfag	7%	11%	12%	10%	5%	2%	8%
Naturbruk	4%	3%	3%	2%	1%	1%	2%
Restaurant- og matfag	7%	7%	5%	4%	2%	1%	3%
Service og samferdsel	5%	7%	6%	4%	2%	1%	3%
Teknikk og industriell produksjon	27%	23%	16%	8%	3%	2%	8%
Alternativ opplæring	6%	4%	2%	0%	0%	0%	1%
Teknisk allmennfag			0%	0%	0%	0%	0%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Som det fremgår av tabell 2.2 og 2.3, er det de best-presterende som velger MD i videregående opplæring. I og med at jenters karaktersnitt i opplæringen ligger over guttenes, er det naturlig at det er langt flere jenter enn gutter som har MD som førsteønske. I årskullet i 2008/2009 var andelen som søkte MD ca. 6 prosent av jentene og ca. 3 prosent av guttene.

Elevenes valg andre år i videregående opplæring følger samme mønster. Det vanligste blant de som fikk karakteren 6 i musikk fra grunnskolen er å gå på studiespesialisering med fordypning i realfag det andre året i videregående opplæring. De aller fleste av elevene på MD fortsetter på samme studieretning andre år i videregående. I kullene fra 2004-2007 har andelen økt fra 95 prosent til 97 prosent (Vibe m.fl. 2010).

I kullene 2004, 2005, 2006 og 2007 er det klart flere gutter enn jenter som gjør omvalg til annen studieretning/program etter første år i videregående på MD (Vibe m. fl. 2010). Andelen jenter som gjør omvalg (dvs slutter på MD og søker seg til annet studieprogram/ yrkesfaglig program) har økt, slik at det i 2006 var om lag like mange gutter som jenter, henholdsvis 3,9 prosent og 4 prosent. I 2007 er det en viss forskjell igjen, henholdsvis 4,8 prosent gutter og 4,2 prosent jenter gjorde omvalg i andre videregående.

Når det gjelder fullføring av MD er sannsynligheten for å slutte høyere enn på de øvrige utdanningsprogrammene, (studiespesialiserende/ yrkesfag) kontrollert for tidligere prestasjoner, kjønn, sosial bakgrunn etc. (Markussen m.fl. 2008). Selv om dette er en gruppe med prestasjonssterke elever, så kan det være grunn til å se nærmere på disse forholdene.

2.2 Kulturskolene

Musikk utgjør en stor andel av tilbudet i kulturskolene, som det fremgår av tabell 2.4 under, men er likevel et tilbud for de få. Dette har sammenheng med at kun ca 15 prosent av elevene i grunnskolen (1.-10. trinn) er kulturskoleelever (Kulturskolestatistikken 2007). Kulturskolestatistikken for 2007 viser også at det er sammenheng mellom kommunal økonomi, sosiokulturell sammensetning i befolkningen og andel elever i kulturskolen (med noen unntak). At sosial bakgrunn har stor betydning for slik deltagelse, støttes av funnene Telemarkforskning (Gustavsen og Hjelmbrække 2009) har gjort i sin undersøkelse av skolepengers betydning for bruk av kulturskoler: "Materialet etterlater et tydelig inntrykk av at majoriteten av betalende elever ved kulturskolene, er barn fra middelklasse og høyklasse."

Figur 2.4 Andel plasser i ulike kunstuttrykk i kulturskolene

	Musikk	Visuelle kunstfag	Teater	Dans	Skapende skriving	Andre kunstfag	Elevplasser i alt
Hele landet	86 890	7 477	7 462	14 274	215	6 023	122 341

Kilde: Kulturskolerådet 2007

Opplæring på instrument eller sang er nødvendig for kunne uttrykke seg i musikk, noe som er en kompetanse elevene i følge læreplanen for musikkfaget i grunnskolen (1.-10.trinn) skal vurderes i når de blir gitt standpunkt karakter i musikk ved avslutning av ungdomsskolen. Sammen med andre forhold som bidrar til karakternivået i musikkfaget, er det grunn til å anta at forskjeller mellom ulike grupper barn og unge vedlikeholdes gjennom deltagelsen i kulturskolene.

På Norsk kulturskoleråds nettsider ligger det en lenke til dokumentsamling, med dokumenter fra 1977-2010. En stikkprøve av dokumenter under ulike kategorier og fra ulike år, gir ingen treff på ordet “kjønn”. Et søk på “gutter” og “jenter” gir heller ikke noen treff. Opplysninger om kjønn fins ikke i kulturskolestatistikkene. Norsk kulturskoleråd har overfor oss påpekt at dette skyldes at Utdanningsdirektoratet, som har ansvaret for Grunnskolens informasjonsdatabase (GSI), ikke ønsker opplysninger om kjønn i kulturskolestatistikken (som legges inn i GSI av kommunene).

Rapporten *Kulturskoleløftet. Kulturskole for alle* (Kulturskoleutvalget 2010) ble levert Kunnskapsdepartementet høsten 2010 og er blant annet en oppfølging av Telemarksforskning sin undersøkelse av deltagelse i kulturskoler. Kunnskapsdepartementet nedsatte høsten 2009 et utvalg som blant annet skulle se nærmere på utfordringene og mulighetene som ligger i et styrket samarbeid mellom kulturskolen, grunnskolen og SFO, og gi forslag til hvordan ulike kulturskoleaktiviteter og andre kulturaktiviteter bedre kan legges inn i tilknytning til skoledagen. En hovedmålsetting for utvalgets arbeid har vært å synliggjøre ulike alternativer som bidrar til å sikre et forsterket og likeverdig kulturskoletilbud for flere barn til en rimelig pris, med god kvalitet og en effektiv utnyttelse av ressursene. Utvalget har hatt nær kontakt med relevante kunst-, kultur- og skolefaglige organisasjoner, institusjoner og utvalg. Et søk i denne rapporten gir ingen treff på søkeordene “kjønn”, “jenter”, “gutter”, derimot er det tre treff på ordet ”skjønn” i rapporten.

Samlet sett gir dette et inntrykk av at kjønn ikke blir sett på som en tilstrekkelig viktig eller relevant kategori for kulturskolene, verken av kulturfeltets aktører, Kulturskolerådet eller av sentrale utdanningspolitiske aktører som Utdanningsdirektoratet. Sett i forhold til det vi vet om kjønnsforskjeller og ulikheter angående sosial bakgrunn i grunnopplæringen, i musikkfaget, og i rekrutteringen til kulturskolene, er dette litt overraskende.

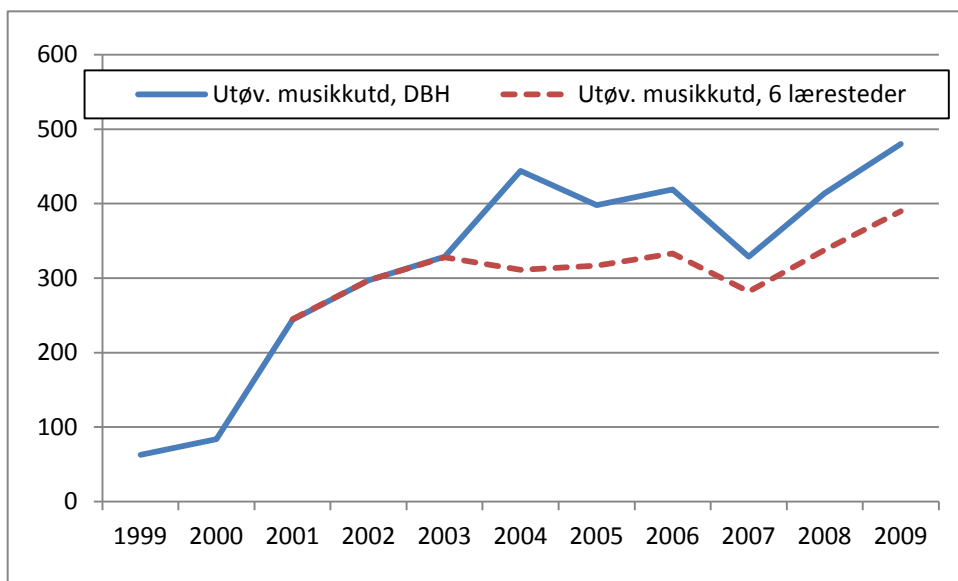
Imidlertid er ikke kulturfeltets manglende interesse for kategorier som “kjønn” og “sosial klasse” noe nytt. Som det er påpekt i en analyse av Den kulturelle skolesekken (Borgen

2011), er kulturtiltak for barn og unge omsluttet av den karismatiske myten om at kunst- og kulturmøter har med følelser å gjøre, ikke kunnskap, og at kunst og kultur taler direkte til betrakteren uavhengig av sosial klasse og erfarings- og kunnskapsbakgrunn. Dette bidrar imidlertid samtidig til vedlikeholdelse av skjevheter i tilgangen til kunst og kultur, og med konsekvenser for rekrutteringen til musikk i høyere utdanning og arbeidsmarked.

3 Studenter på utdanning innen musikk

Denne oversikten tar for seg noen studentkull som tar utdanning innen musikk i perioden 1999 til 2005. Tabellene er basert på data fra Statistisk sentralbyrå og omfatter kullene med nye studenter høsten 1999, høsten 2003 og høsten 2005. Grunnen til at vi ikke har data som er nyere enn 2005 er at det tar tid for SSB å kvalitetssikre data, slik at statistikken ikke er tilgjengelig før en god stund etter at den er samlet inn. Definisjonen ”nye studenter” omfatter studenter som ikke tidligere har vært i høyere utdanning, det vil si de som starter for første gang på en universitets- eller høyskoleutdanning. Dermed er ikke alle studentene som begynner på disse utdanningene med i dataene, de som først har begynt på en annen utdanning og deretter bytter over til en utdanning innen musikk vil ikke være med i dataene. Med andre ord gir ikke oversikten et samlet bilde av alle som var studenter på utdanning innen musikk i de tre aktuelle kullene, men et bilde av de som startet direkte i musikkutdanning, uten å ha tatt et annet fag først.

Men før vi ser nærmere på de tre kullene skal vi se på utviklingen i studenttall over tid. For å gjøre dette bruker vi data fra Database for høyere utdanning. Figur 3.1. viser en oversikt over nye studenter innen fagområdet utøvende musikkutdanning i løpet av 10 år, og den viser at det har vært en kraftig vekst i antallet studenter fra 1999 frem til 2009. Nærmere undersøkelser viser imidlertid at denne veksten i noen grad kommer av at registreringsrutinene har endret seg over tid. I 1999 er det bare to læresteder, Universitetet i Bergen og NTNU, som er registrert med studenter innen utøvende musikkutdanning, og året etter tilkommer Universitet i Tromsø. Fra og med 2001 er det registrert studenter ved 6 læresteder: Norges Musikkhøgskole, NTNU, Universitetet i Bergen, Universitetet i Agder (fd HiA), Universitetet i Stavanger (fd HiS) og Universitetet i Tromsø (sammenslått med HiT). Disse blir i figuren sammenlignet ved den røde strekede linjen. Dersom vi konsentrerer oss om økningen i studenttall for disse seks lærestedene finner vi at det var en økning fra ca 250 studenter i 2001 til drøyt 300 studenter i 2003, deretter var studenttallet forholdsvis stabilt til 2009, da det økte til nærmere 400 studenter.

Figur 3.1 Veksten i antallet studenter i utøvende musikkutdanning i perioden 1999-2009

Kilde: Database for høyere utdanning (DBH).

Disse tallene samsvarer i stor grad med antallene vi finner i de tre kullene vi har data om; 1999-kullet, 2003-kullet og 2005-kullet. Studiene laveregradsstudentene går på, er vist i tabell 3.1. I oversikten er både antallet studenter på all musikkutdanning (inkludert lærerutdanning) vist, samt antallet som går på ren musikkutdanning. I den videre fremstillingen vil vi vise to samletall, dels for de som går på musikkutdanning og dels for de som går på en lærerutdanning med musikk.

Tabell 3.1 Studenttall, lavere nivå

NUS-kode	Studium	1999	2003	2005
615102	Instrumentalpedagogikk, 4-årig	8		
615103	Grunnutdanning ved konservatoriene, 3-årig		1	
615104	Grunnutdanning ved konservatoriene, 2-årig	6		
615105	Høgskolekandidat, folkemusikk, 2-årig		3	13
615106	Høgskolekandidat, kirkemusikk, 3-årig	3		
615107	Kandidat i musikk, 4-årig	48	61	1
615108	Klassisk musikk, utøvende, 4-årig			
615109	Musikk, lavere nivå	8	87	72
615110	Operahøgskole (musikkteater) 3-årig	1	1	
615112	Utøvende fagstudium for strykere, 3-årig	1		
615113	Videreutdanning i musikk, 0,5-1 år	7	20	23
615114	Bachelor, folkemusikk, 3-årig		1	4
615115	Bachelor, musikk, 3-årig		70	89
615116	Bachelor, utøvende musikk, 4-årig		42	110
615117	Høgskolekandidat, utøvende musikk, 2-årig		3	
615118	Bachelor, utøvende musikk, 3-årig			18
615119	Bachelor, operautdanning, 3-årig		1	
623108	Faglærerutdanning, musikk, 3-årig	35		
623109	Faglærerutdanning, musikk, 4-årig		2	
623117	Musikk, lærerrettet, lavere nivå		8	2
623126	Bachelor, faglærerutdanning, musikk, 3-årig	6	22	27
	Totalt antall	123	322	359
	Totalt uten lærere	82	290	330

Tabell 3.2. viser tilsvarende tall for høyeregradsutdanning. Som det fremgår av tabellen er dette svært få studenter i alle kullene, bare en student i 1999-kullet og 16 respektive 14 studenter i de to kullene fra 2000-tallet.

Tabell 3.2 Studenttall, høyere nivå

NUS-kode	Studium	1999	2003	2005
715114	Cand.musicae.-utdanning, utøvende musikk		1	
715115	Cand.philol.-utdanning, folkemusikkvitenskap	1		
715116	Cand.philol.-utdanning, musikk		1	
715119	Diplomeksamen, musikk, 2-årig		5	2
715123	Musikk, videreutdanning, uspesifisert, høyere nivå		7	
715125	Master, utøvende musikk, 2-årig			10
715127	Master, musikkvitenskap, 2-årig			1
715128	Master, musikkpedagogikk, 2-årig			1
725101	Musikkterapi, 2-årig, videreutdanning		2	
	Totalt antall	1	16	14

I den videre presentasjonen vil vi se på kategoriene musikkutdanning på lavere nivå, lærerutdanning med musikk og musikkutdanning på høyere nivå.

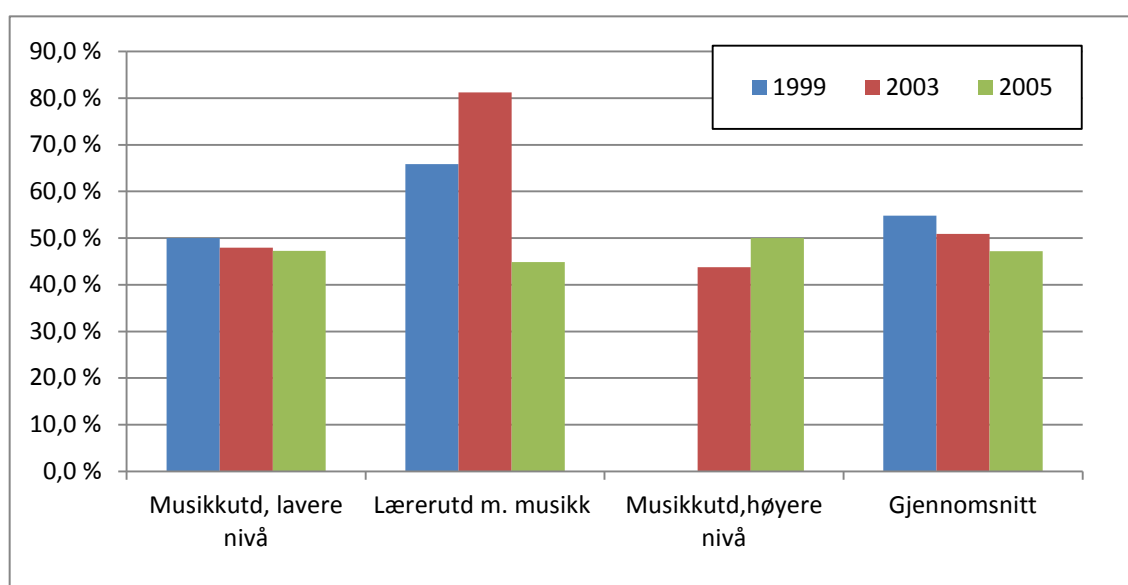
3.1 Kjønnsfordeling

Vi skal nå se nærmere på hvor stor andel av studentene i disse tre typene musikkutdanninger som er kvinner respektive menn. Tabell 3.3 og figur 3.2. viser kjønnsfordeling på musikkutdanning på lavere nivå, lærerutdanning med musikk og musikkutdanning på høyere nivå.

Tabell 3.3 Antall kvinnelige og mannlige studenter på musikkutdanning

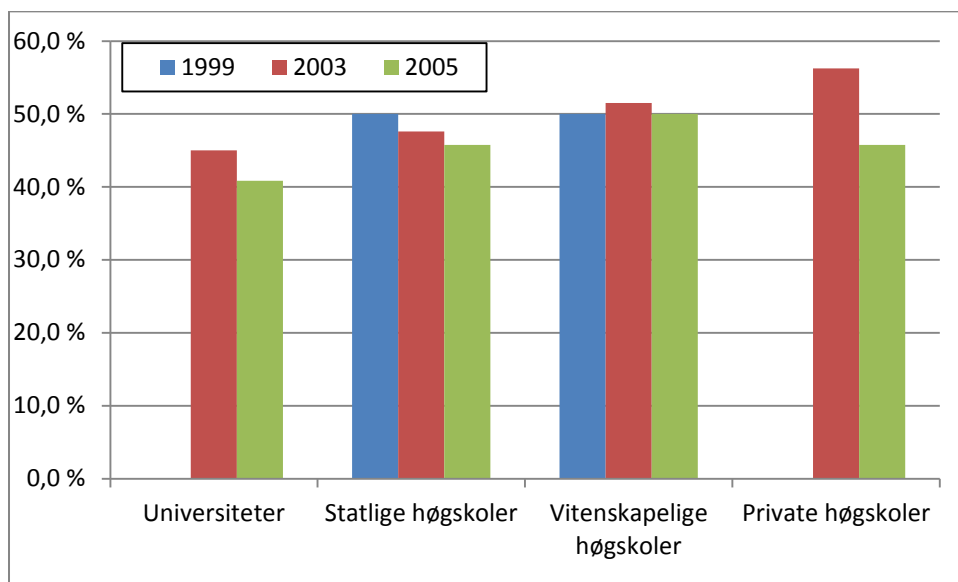
Studium	1999		2003		2005	
	Antall kvinner	Antall menn	Antall kvinner	Antall menn	Antall kvinner	Antall menn
Musikkutdanning på lavere nivå	41	41	139	151	156	174
Lærerutdanning med musikk (lavere grad)	27	14	26	6	13	16
Musikkutdanning på høyere nivå	0	1	7	9	7	7
Sum	74	56	172	166	176	197

Figur 3.2. viser at kjønnsfordelingen innen musikkfag generelt er jevn, i gjennomsnitt ligger kvinneandelen rundt 50 prosent. Kjønnsfordelingen er jevn på musikkutdanning på lavere nivå, mens det i 1999 og 2003 var en klar overvekt av kvinner i lærerutdanning med musikk. I 2005 derimot er det under 50 prosent kvinner som begynner på denne utdanningen. Det kan se ut til at det er forholdsvis store svingninger over tid i kvinneandel i lærerutdanning med musikk, men det er også basert på relativt små tall og da gjør også små endringer store utslag i prosentandel. Denne typen utdanning finnes stort sett ved de statlige høgskolene, og variasjonene kan i noen grad skyldes andelen studenter som har tidligere studieerfaring som begynner i studiet. I høyeregradsutdanning der det er svært få studenter, var det bare en mann i 1999, og i 2003 og 2005 var halvparten av studentene kvinner.

Figur 3.2 Kvinneandel blant de som startet i musikkutdanning i 1999, 2003 og 2005

Den eneste gruppen som er stor nok til at vi kan bryte den ned på institusjonstype for å undersøke om det er forskjeller i kvinneandel i ulike utdanninger innen musikk, er gruppen musikkutdanning på lavere nivå. En oversikt over dette er vist i figur 3.3. Kunsthøgskoler er utelatt i denne oversikten, siden det i 1999 bare er en student og i 2003 bare er to studenter som er registrert som musikkstudenter ved en kunsthøgskole. Tabellgrunnlaget for figuren finnes i Vedlegg.

Figur 3.3 Kvinneandel i lavere grads musikkutdanning i 1999, 2003 og 2005

Figur 3.3 viser at det generelt er små forskjeller mellom lærestedene: ved universitetene er andelen kvinner under 50 prosent både i 2003 og 2005, mens den ligger rundt 50 prosent både ved statlige høgskoler, vitenskapelige høgskoler og private høgskoler.

3.2 Gjennomsnittsalder

Studentene på lavere grads musikkutdanning er forholdsvis unge, gjennomsnittsalderen ved studiestart ligger på drøyt 20 år i 1999-kullet, omtrent 22 år i 2003-kullet og 21,5 år i 2005-kullet (se tabell 3.4.). Variasjonen i alder er litt større i 2003-kullet og 2005-kullet enn i 1999-kullet, noe som tyder på at det har blitt rekruttert flere eldre studenter de senere år.

Tabell 3.4 Gjennomsnittsalder på lavere grads musikkutdanning

1999	Gjennomsnitt	Standardavvik	N
Musikkutd, lavere nivå	20,44	2,26	82
Lærerutd m. musikk	20,76	2,84	41
2003	Gjennomsnitt	Standardavvik	N
Musikkutd, lavere nivå	22,16	5,90	290
Lærerutd m. musikk	21,59	4,71	32
2005	Gjennomsnitt	Standardavvik	N
Musikkutd, lavere nivå	21,69	4,59	330
Lærerutd m. musikk	21,59	3,21	29

Dersom vi ser på kjønnsforskjellen i gjennomsnittsalder finner vi at det er svært små forskjeller mellom kvinner og menn. I musikkutdanning på lavere nivå er det nesten ingen forskjeller i det hele tatt, mens det i lærerutdanning med musikk er små forskjeller. Imidlertid går disse forskjellene i begge retninger: i 1999-kullet er de kvinnelige lærerstudentene noe eldre enn sine mannlige medstudenter, mens det er omvendt i 2003-kullet og 2005-kullet. Også her ser vi at variasjonen i alderssammensetning er noe større i 2003-kullet og 2005-kullet enn i 1999-kullet.

Tabell 3.5 Gjennomsnittsalder for kvinner og menn på lavere grads musikkutdanning

1999		Gj.snitt	St.avvik	N
Musikkutd, lavere nivå	kvinne	20,49	2,16	41
	mann	20,39	2,39	41
Lærerutd m. musikk	kvinne	21,22	3,39	27
	mann	19,86	0,66	14
2003		Gj.snitt	St.avvik	N
Musikkutd, lavere nivå	kvinne	21,41	5,00	139
	mann	22,85	6,56	151
Lærerutd m. musikk	kvinne	21,04	3,80	26
	mann	24,00	7,54	6
2005		Gj.snitt	St.avvik	N
Musikkutd, lavere nivå	kvinne	21,85	5,11	156
	mann	21,55	4,07	174
Lærerutd m. musikk	kvinne	21,08	1,80	13
	mann	22,00	4,03	16

Generelt viser både fordelingen på kjønn og alder at de som begynner i lavere grads musikkutdanning er en forholdsvis homogen gruppe aldersmessig og at kjønnsfordelingen er forholdsvis jevn.

3.3 Oppsummering

Vi har i dette kapitlet sett at det var en økning i studenttallet innen musikk ved innføringen av Kvalitetsreformen (rundt 2003), til ca. 300 studenter per år og at det nivået har vært stabilt helt til 2009, da det økte til nærmere 400 studenter. Hoveddelen av de som studerer musikk er studenter på laveregradsnivå, men det er også en del som tar musikkutdanning som del av lærerutdanningen. Det er forholdsvis få studenter på høyeregradsnivå i musikk (kandidater fra dette nivået er redegjort for i kapittel 7). Kjønnfordelingen innen musikkfag er generelt jevn, i gjennomsnitt ligger kvinneandelen rundt 50 prosent. Studentene på lavere grads musikkutdanning er forholdsvis unge, gjennomsnittsalderen ved studiestart ligger på drøyt 20 år i alle tre kullene. Men totalt sett i datamaterialet er gjennomsnittsalderen høyere og dette gjelder fremfor alt i 2003 og 2005. Dette kan tolkes som at det i de senere år har blitt rekruttert flere eldre studenter til musikkstudier.

4 Kandidater i musikk, dans og drama

I vårsemesteret 2009 ble det uteksaminert i alt 127 høyere grads kandidater (dvs. kandidater på mastergradsnivå) i musikk, dans og drama; 57 menn og 70 kvinner (NUS-kode 715). I likhet med alle andre høyere grads kandidater som ble uteksaminert våren 2009, deltok disse i NIFUs Kandidatundersøkelse 2009. Det er utarbeidet en tabellrapport, Kandidatundersøkelsen 2009 (Arnesen 2010), med hovedresultater fra undersøkelsen og hvor det er gjort nærmere rede for undersøkelsesdesign. Kandidatene fikk høsten 2009, dvs ca et halvt år etter at de fullførte utdanningen, tilsendt et spørreskjema med spørsmål om deres tilknytning til arbeidsmarkedet og eventuelle videre studier. Om lag halvparten av kandidatene i musikk, dans og drama (litt høyere svarprosent blant kvinner enn menn) besvarte spørreskjemaet og det er hva disse kandidatene svarte som er utgangspunktet for denne presentasjonen. (Av de 64 som besvarte spørreskjemaet hadde 59 en utdanning relatert til musikk, fire til drama og en til dans).

For å sette resultatene for kandidatene i musikk, dans og drama i et perspektiv, har vi også tatt med resultatene for hele gruppen “humanistiske og estetiske fag”. I enkelte sammenhenger er også alle høyere grads kandidater brukt som kontrastgruppe.

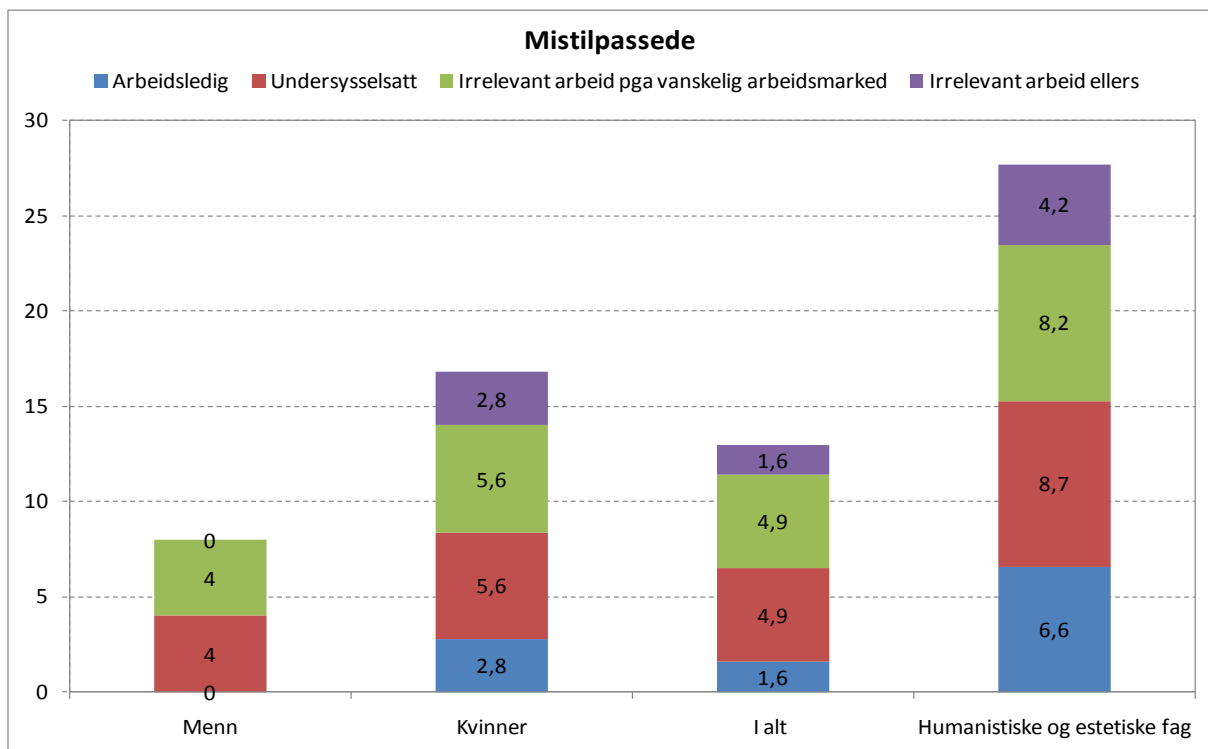
4.1 Har kandidatene jobb?

Hele 94 prosent av kandidatene i musikk, dans og drama svarte at de hadde et inntektsgivende arbeid av minst en times varighet i undersøkelsesuken 9.-15. november 2009, dvs var sysselsatte. Dette er en noe høyere sysselsetting enn for hele gruppen humanistiske og estetiske fag (som var 86 prosent). En noe høyere andel av mennene enn av kvinnene var sysselsatte (henholdsvis 96 og 92 prosent). Ingen av mennene og 2,8 prosent av kvinnene oppga å være arbeidsledige.

Imidlertid er ikke arbeidsledighet den eneste formen for mistilpasning en kandidat kan oppleve. Selv om en kandidat har en jobb og derved er sysselsatt, kan jobben være lite relatert til utdanningen (irrelevant jobb) eller dersom den var relatert til utdanningen, være av mindre omfang enn ønsket (dvs kandidaten er undersysselsatt). I Kandidatundersøkelsen benytter vi begrepet mistilpasset om en person dersom han/hun enten var arbeidsledig, i irrelevant jobb eller undersysselsatt.

4.2 Mistilpasning

Omfanget av de ulike typene mistilpasning er vist i figur 4.1.

Figur 4.1 Andel mistilpassede mannlige og kvinnelige kandidater i musikk, dans og drama i arbeidsstyrken 2009. Vårkull 2009.

Figuren viser at kandidatene med musikk, dans og drama har lav arbeidsledighet sammenlignet med kandidater i humanistiske og estetiske fag sett samlet. Et tilsvarende forhold gjelder for de andre typene mistilpasning. Om lag 5 prosent av musikk, dans og dramakandidatene var undersysselsatte (dvs arbeidet ufrivillig deltid) og om lag en like stor andel var i irrelevant arbeid pga av et vanskelig arbeidsmarked. Kun 1,6 prosent var i irrelevant arbeid av andre grunner enn et vanskelig arbeidsmarked. Totalt sett var rundt 13 prosent av kandidatene i musikk, dans og drama mistilpasset et halvt år etter endt utdanning. Dette er under halvparten av mistilpasningen blant kandidater i humanistiske og estetiske fag sett samlet som var 28 prosent og også lavere enn for alle høyere grads kandidater generelt som var 17 prosent. I 2009 var en høyere andel av kvinnene enn av mennene mistilpasset, men dette har ikke vært et generelt mønster.

Noen definisjoner:

Sysselsatt: Omfatter alle som oppfattet seg som hovedsakelig yrkesaktiv eller utførte minst én times inntektsgivende arbeid i referanseuka for undersøkelsen (undersøkelsesuka) eller hadde et inntektsgivende arbeid som de var midlertidig borte fra i undersøkelsesuka. Som sysselsatte regnes også de som var i enkelte arbeidsmarkeds/sysselsettingstiltak.

Sysselsatt i relevant arbeid: Omfatter sysselsatte som mener at arbeidet krever høyere utdanning eller at det er en fordel å ha det. Til denne gruppen regnes i tillegg de som mener at arbeidsoppgavene er på et nivå hvor høyere utdanning er helt uten betydning, men hvor innholdet i utdanningen passer godt eller middels godt til arbeidsoppgavene.

Undersysselsetting: Omfatter alle personer med arbeid i samsvar med utdanningen som jobber deltid fordi det ikke har vært mulig å få heltidsarbeid.

Arbeidsledig: Omfatter alle som var uten inntektsgivende arbeid (dvs. var ikke-sysselsatte) og som i tillegg oppfylte minst én av følgende betingelser:

1. oppfattet seg som hovedsakelig arbeidsledig og hadde søkt arbeid,
2. oppfattet seg ikke som hovedsakelig yrkesaktiv eller arbeidsledig, men hadde søkt arbeid de siste 4 ukene forut for undersøkelsestidspunktet og kunne ha påtatt seg arbeid i undersøkelsesuka,
3. var i nærmere definerte arbeidsmarkedstiltak.

Mistilpasset: Omfatter personer som faller i en av følgende 4 grupper:

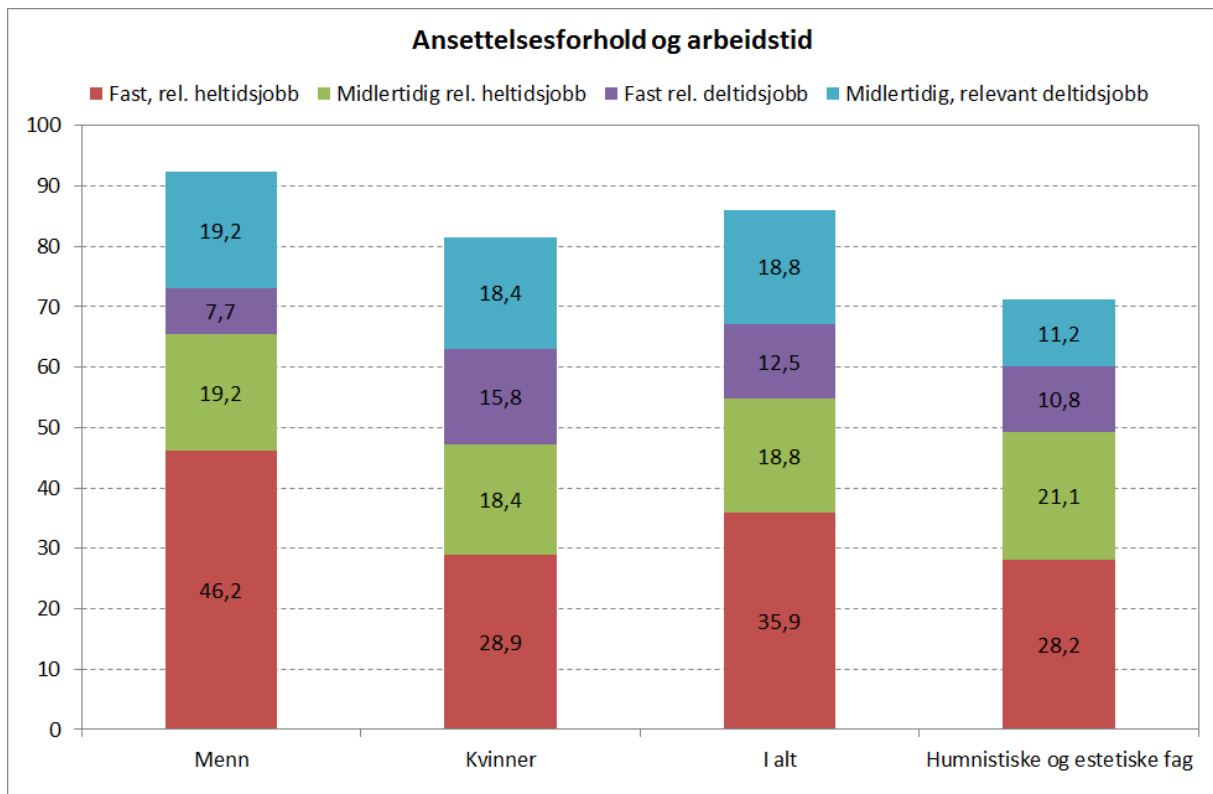
1. var *arbeidsledig*,
2. var *undersysselsatt*,
3. var uten arbeid i samsvar med utdanningen (dvs. i irrelevant arbeid) på grunn av vanskeligheter på arbeidsmarkedet, dvs. *ufrivillig irrelevant arbeid*, var uten arbeid i samsvar med utdanningen (dvs. i irrelevant arbeid) av andre grunner enn vanskelig arbeidsmarked, dvs. *irrelevant arbeid ellers*.

Arbeidsstyrken: Omfatter sysselsatte og arbeidsledige.

Utenfor arbeidsstyrken: Omfatter alle som ikke var sysselsatte eller arbeidsledige.

4.3 Fast relevant heltidsjobb

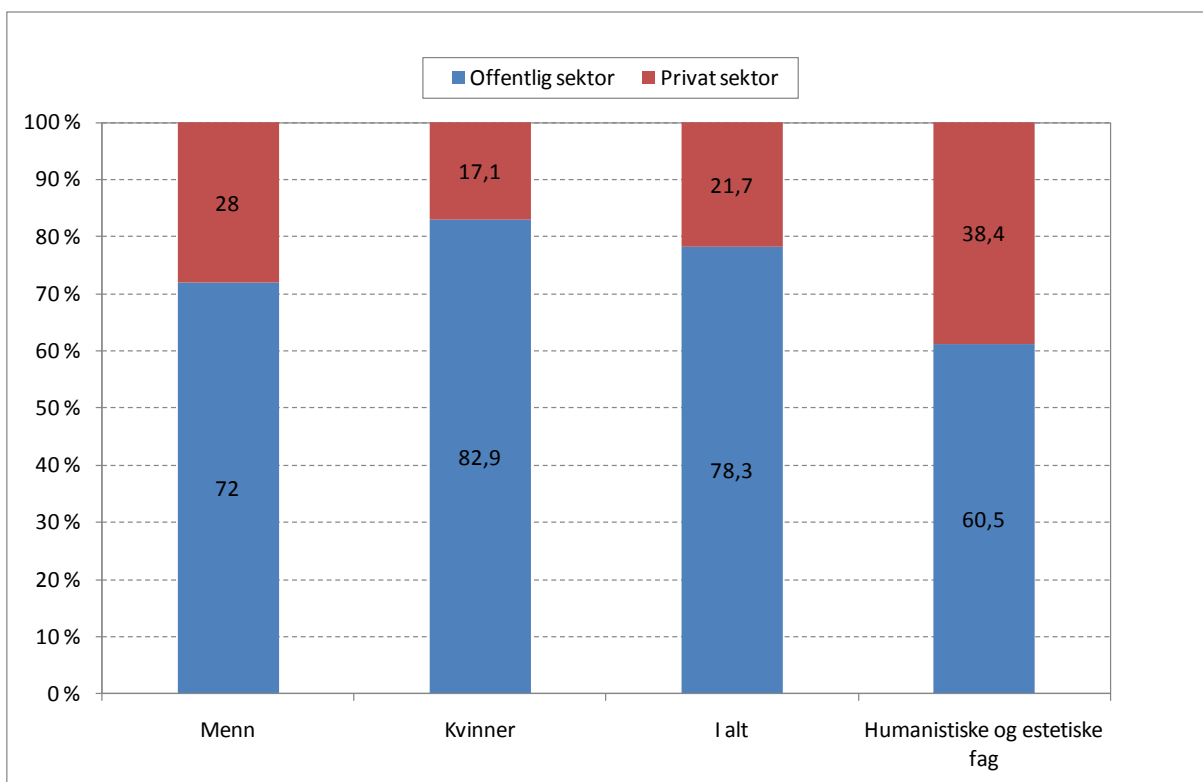
Figur 4.2. viser at 86 prosent av kandidatene i musikk, dans og drama hadde en relevant jobb ca. et halvt år etter fullført utdanning. Andelen i relevant jobb var noe høyere blant de mannlige enn blant de kvinnelige kandidatene. Om lag 55 prosent av kandidatene hadde oppnådd en relevant jobb på heltid, men kun 36 prosent hadde oppnådd en fast relevant heltidsjobb (som for mange vil være en målsetting). De kvinnelige kandidatene hadde i noe mindre grad enn de mannlige kandidatene oppnådd en fast relevant heltidsjobb, men hadde til gjengjeld en høyere andel i fast relevant deltidsjobb. Kandidatene i musikk, dans og drama oppnådde i større grad enn alle kandidater i humanistiske og estetiske fag (28,2 prosent) en fast relevant heltidsjobb. Sammenlignet med alle høyere grads kandidater (47,2 prosent) oppnådde kandidater i musikk, dans og drama i mindre grad en fast relevant heltidsjobb.

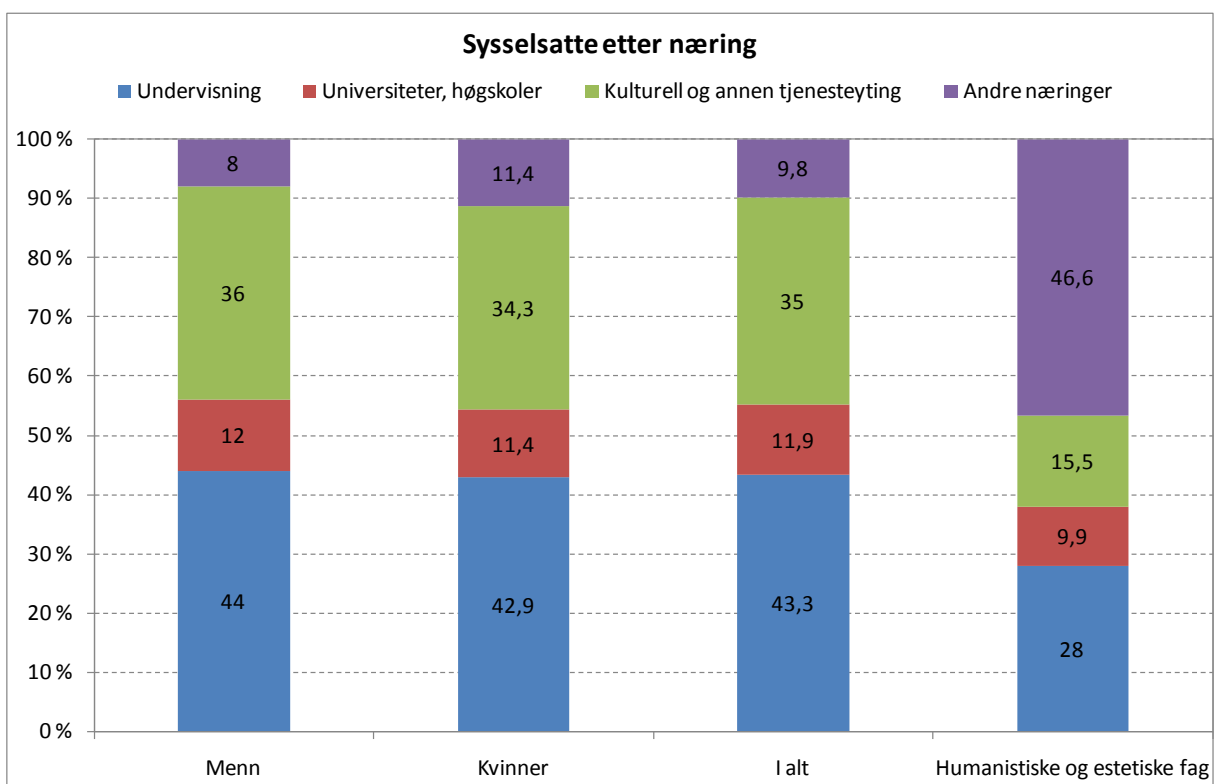
Figur 4.2 Andel mannlige og kvinnelige kandidater i musikk, dans og drama i relevant jobb etter ansettelsesforhold og arbeidstid. Vårkull 2009.

4.4 Sektor og næring

Over tre firedeler av de sysselsatte kandidatene arbeidet i offentlig sektor (jf figur 4.3.). De kvinnelige kandidatene var i noe større grad enn de mannlige sysselsatt i offentlig sektor. Det er et trekk som gjelder generelt for høyere grads kandidater. Kandidatene i musikk, dans og drama arbeidet i større grad i offentlig sektor enn både kandidater i humanistiske og estetiske fag sett samlet og høyere grads kandidater.

Figur 4.3 Sysselsatte kandidater i musikk, dans og drama etter sektor kandidatene arbeidet i og kjønn. Vårkull 2009.

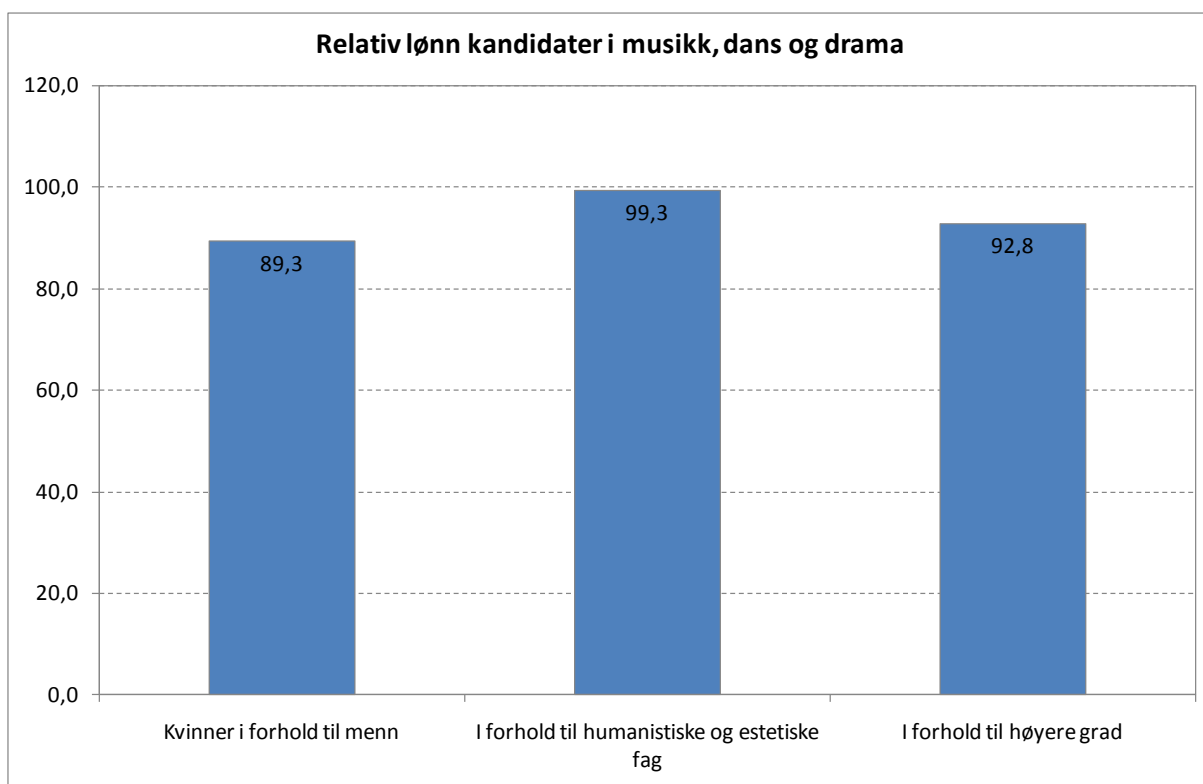
Figur 4.4 Sysselsatte kandidater i musikk, dans og drama etter næring og kjønn. Vårkull 2009.

Figur 4.4 viser at en høyere andel av kandidatene i musikk, dans og drama enn av kandidater i humanistiske og estetiske fag generelt og av høyere grads kandidater arbeidet i

undervisningsstillinger i skolen eller i andre pedagogiske virksomheter og i kulturell eller annen tjenesteytende virksomheter. Den høye andelen sysselsatt i skolen eller annen undervisningsvirksomhet er nok en vesentlig årsak til at en så stor andel arbeidet i offentlig sektor.

4.5 Lønn

Heltidsansatte kandidater i musikk, dans og drama hadde i november 2009 en gjennomsnittslønn på kr. 30 020 per måned. Figur 4.5. viser at det er omtrent som gjennomsnittet for kandidater i humanistiske og estetiske fag og noe under gjennomsnittet sammenlignet med høyere grads kandidater generelt. De kvinnelige kandidatene hadde noe lavere lønninger enn de mannlige, noe som kan skyldes at kvinnene i større grad arbeidet i offentlig sektor hvor lønnsnivået generelt er lavere.

Figur 4.5 Relativ lønn for heltidsarbeidende kandidater i musikk, dans og drama. Vårkull 2009.

5 Kandidater i musikkfag etter sektor, næringsgruppe og yrke. Vårkullene 2005 og 2007

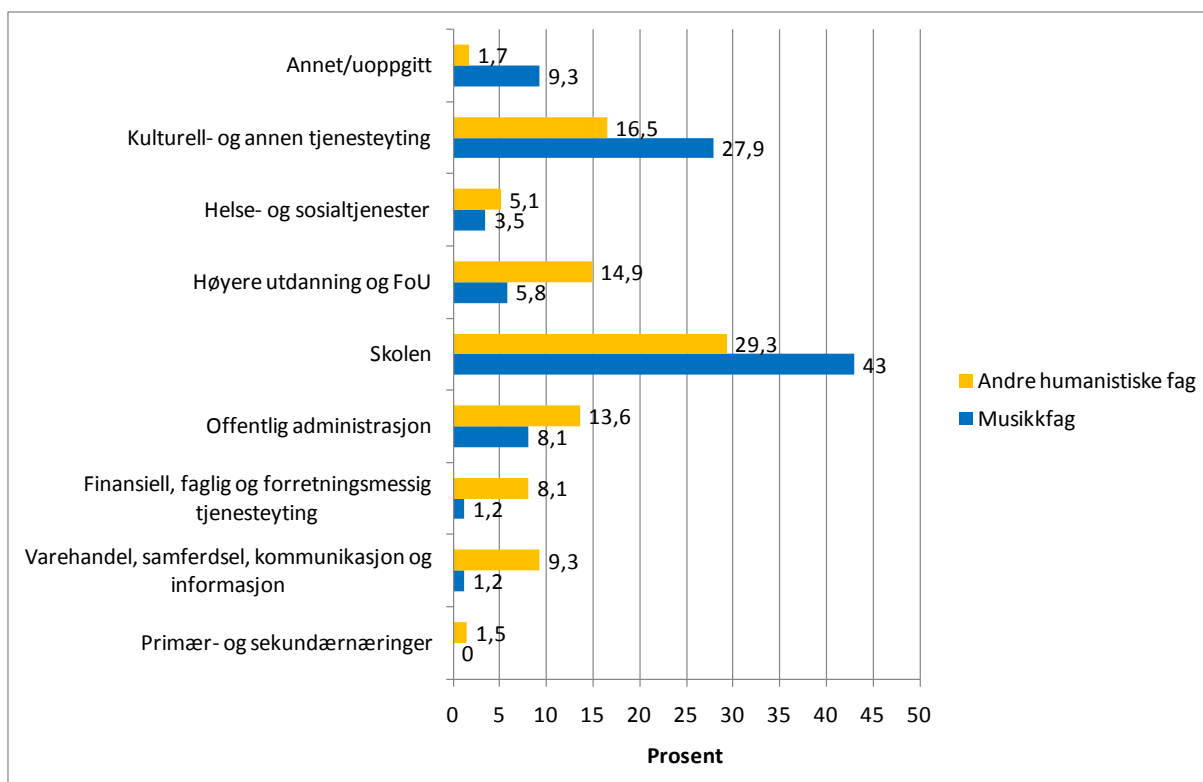
I dette kapitlet har vi brukt data fra Kandidatundersøkelsen (nærmere beskrevet i kapittel 4) til å belyse hva slags jobber nyutdannede kandidater i musikkfag går til, definert ved næring, sektor og yrke, sammenlignet med kandidater i andre humanistiske fag. Gitt prosjektets relativt begrensede ressurser har vi valgt å benytte et ferdigstilt datamateriale fra en tidligere tilsvarende analyse av nyutdannede kandidater i 2005 og 2007 (Næss 2010). Musikkfag er definert som firesifret nuskode 7151 ”Sang – og musikkutdanninger”. Svarprosenten blant kandidater i faggruppen ”musikk, dans og drama” var 63 prosent både i 2005 og 2007. Vi har videre bare sett på kandidater i relevant arbeid. Utvalget av musikk-kandidater vi har sett på omfatter dermed i alt 89 kandidater. Når det gjelder kandidater med andre humanistiske fag, har vi brukt vektete tall, siden undersøkelsen i 2007 bare omfattet et utvalg av kandidatene. Dette gjaldt imidlertid ikke musikk-kandidatene.

Kandidatundersøkelsen:

NIFU har så å si årlig siden 1972 utført spørreskjemaundersøkelser blant kandidater fra universiteter og høyskoler om kandidatenes tilpasning på arbeidsmarkedet. Undersøkelsen kartlegger omfang av sysselsetting, arbeidsledighet og annen mistilpasning på arbeidsmarkedet, hvor kandidatene arbeider, har slags yrker de har, hva de tjener, med mer. Det er to typer undersøkelser som gjennomføres; halvtårsundersøkelser som foretas et halvt år etter eksamen, og spesialundersøkelser som foretas på forskjellige tidspunktet. I dette kapitlet benytter vi data fra halvtårsundersøkelsen.

5.1 Næring

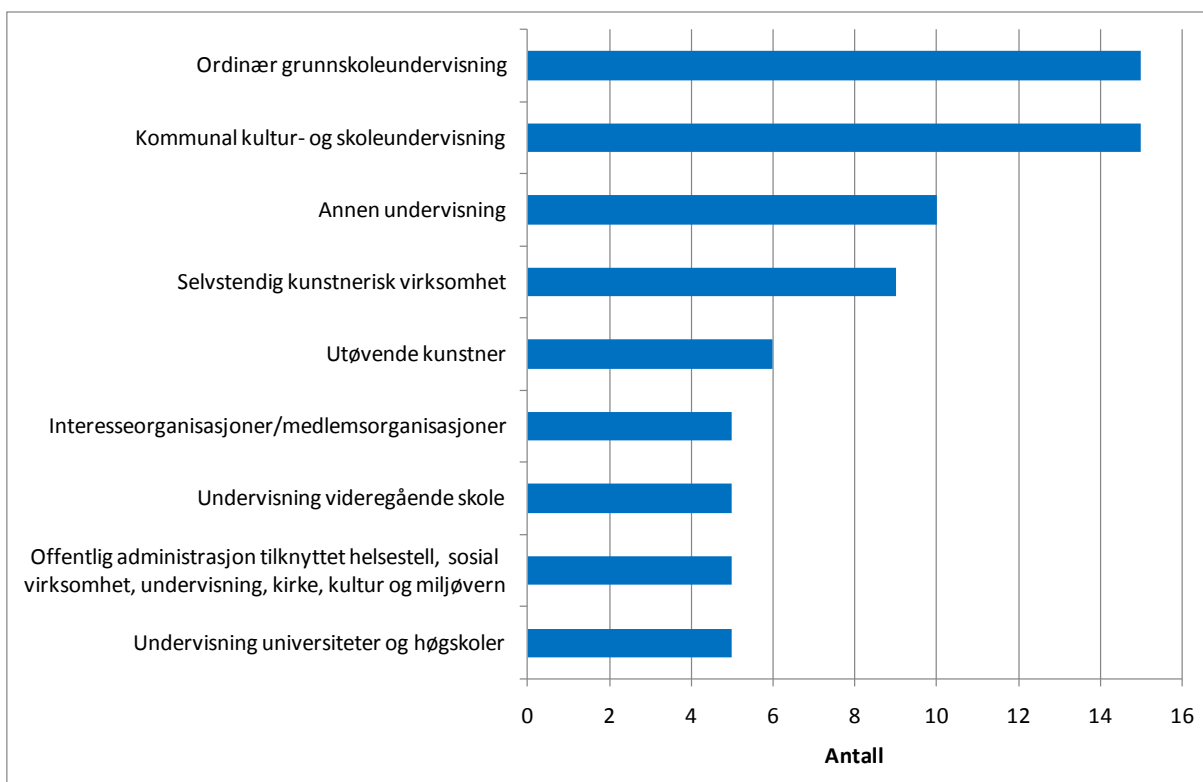
I figur 5.1. har vi først sett på fordelingen på næringsgruppe. Figuren viser at skolen og dernest kulturell- og annen tjenesteyting var de to klart viktigste næringsområdene som musikk-kandidatene arbeidet på. Dette var de to viktigste næringsområdene også for de andre humanistkandidatene, men de var spesielt viktig for musikk-kandidatene. Grovt regnet arbeidet tre av fire musikk-kandidater på disse to næringsområdene.

Figur 5.1 Musikk-kandidater og andre humanistiske kandidater, etter næringsgruppe. Vårkull 2005 og 2007. Prosent.

I figur 5.2. har vi gitt et mer detaljert bilde av hva slags næringsgrupper musikk-kandidatene arbeidet i, ved at vi har plukket ut de vanligste næringsgruppene, på et mer detaljert næringskode-nivå. Da ser vi at "ordinær grunnskoleundervisning" og "kommunal kultur- og skoleundervisning" skilte seg ut som de to viktigste næringsområdene. En tredjedel av kandidatene arbeidet i disse to næringsgruppene.

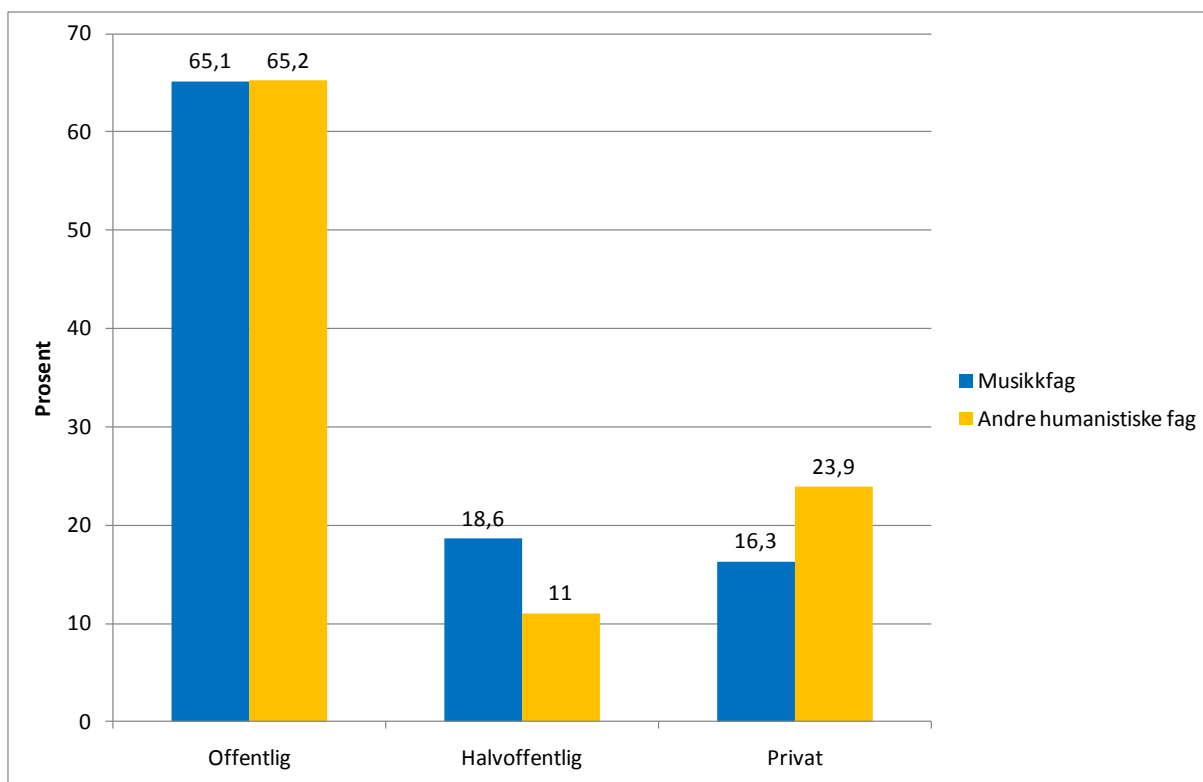
Undervisning i videregående skoler, universiteter og høyskoler og annen undervisning og kunstnerisk virksomhet var dernest viktige næringsområder. "Offentlig administrasjon tilknyttet helsestell, sosial virksomhet, undervisning, kirke, kultur og miljøvern" og interesseorganisasjoner/medlemsorganisasjoner rekrutterte også en del musikk-kandidater. Kun én musikk-kandidat arbeidet i en stilling som kunne relateres til informasjonsarbeid, noe som var relativt viktig for andre humanistkandidater.

Figur 5.2 Musikk-kandidater fordelt på vanligste næringsgrupper, detaljerte næringskoder. Vårkull 2005 og 2007. Antall.

5.2 Sektor

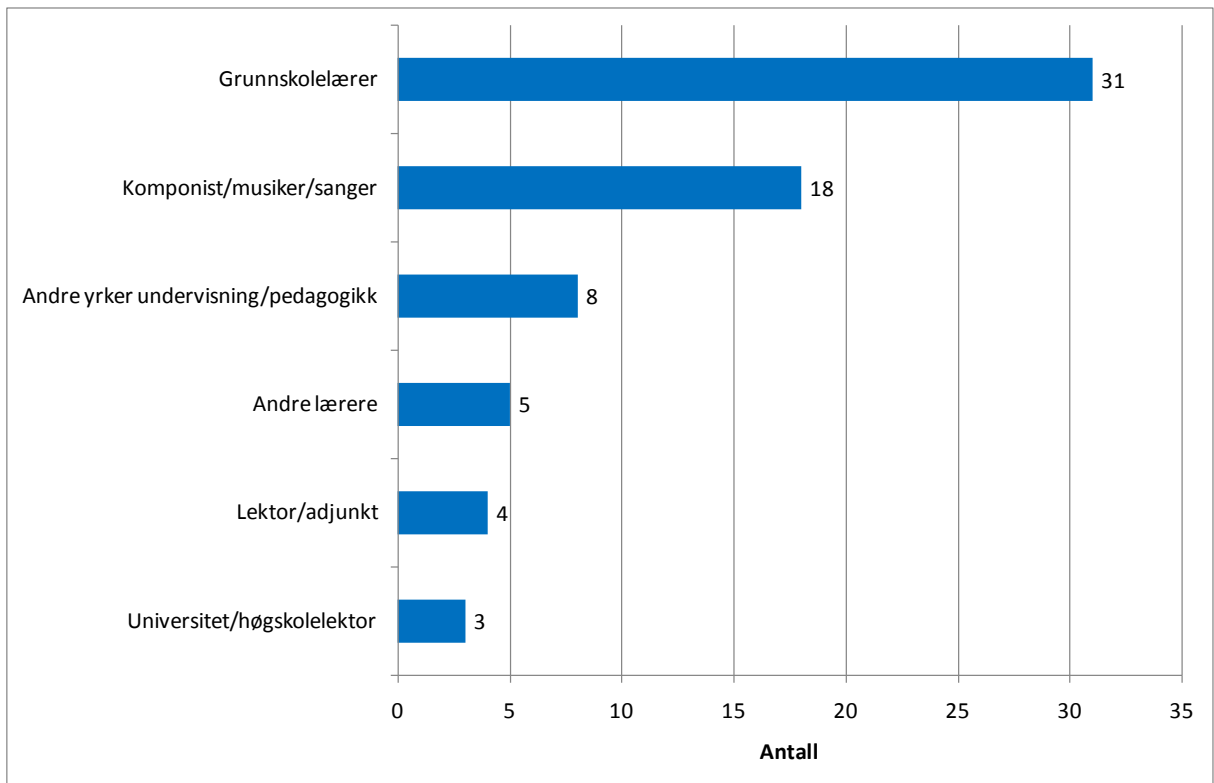
I figur 5.3. har vi sett på fordelingen på sektor. Både blant musikk-kandidatene og de andre humanistkandidatene arbeidet 2/3 av kandidatene i offentlig sektor. De øvrige musikk-kandidatene fordelte seg omtrent likt på halvoffentlig og privat sektor. Halvparten av de som arbeidet i privat sektor, arbeidet som kunstnere (selvstendig kunstnerisk virksomhet eller utøvende kunstnere). De som arbeidet i halvoffentlig sektor spredte seg på mange forskjellige typer virksomheter. Sammenlignet med andre humanistkandidater var det noe færre av musikk-kandidatene som gikk til privat sektor, mens det var litt flere som gikk til halvoffentlig sektor.

Figur 5.3 Musikk-kandidater og andre humanistiske kandidater, etter sektor. Vårkull 2005 og 2007. Prosent.

5.3 Yrke

I figur 5.4. har vi sett på de vanligste yrkene (firesifret yrkeskode i standard for yrkesklassifisering) blant musikk-kandidatene. Grunnskolelærer skilte seg ut som det klart vanligste yrket, dernest komponist/musiker/sanger. Deretter fulgte andre typer undervisningsstillinger. Figuren viser klart at undervisning er det viktigste yrkesfeltet for musikk-kandidatene; godt over halvparten arbeidet i ulike typer undervisningsstillinger.

Figur 5.4 Musikk-kandidater fordelt på vanligste yrker. Vårkull 2005 og 2007. Antall.

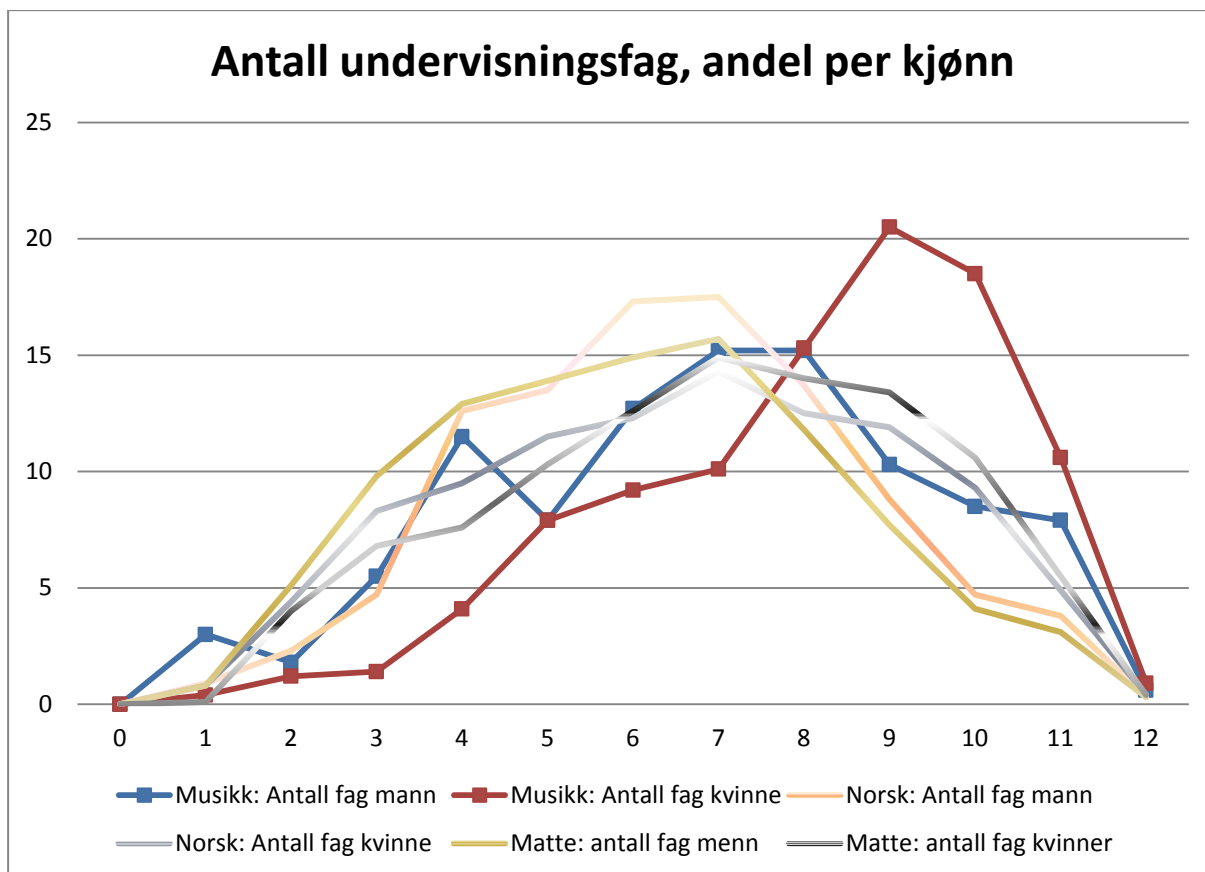
6 Musikk lærerne i skolen

Dette kapitlet tar for seg lærere som oppgir å undervise i musikk i skolen, dvs. trinn 1-10. Tallene er basert på en undersøkelse av om lag 2500 lærere i 111 grunnskoler som har en avtale om å være øvingsarena for lærerstudenter. Svarprosenten i undersøkelsen var på 62 %. Dataene ble samlet inn elektronisk vinteren 2008. Lærerne som oppgir å undervise i musikk er sammenlignet med lærere som oppgir å undervise i andre fag.

Tabell 6.1 Andelen som underviser i forskjellige fag.

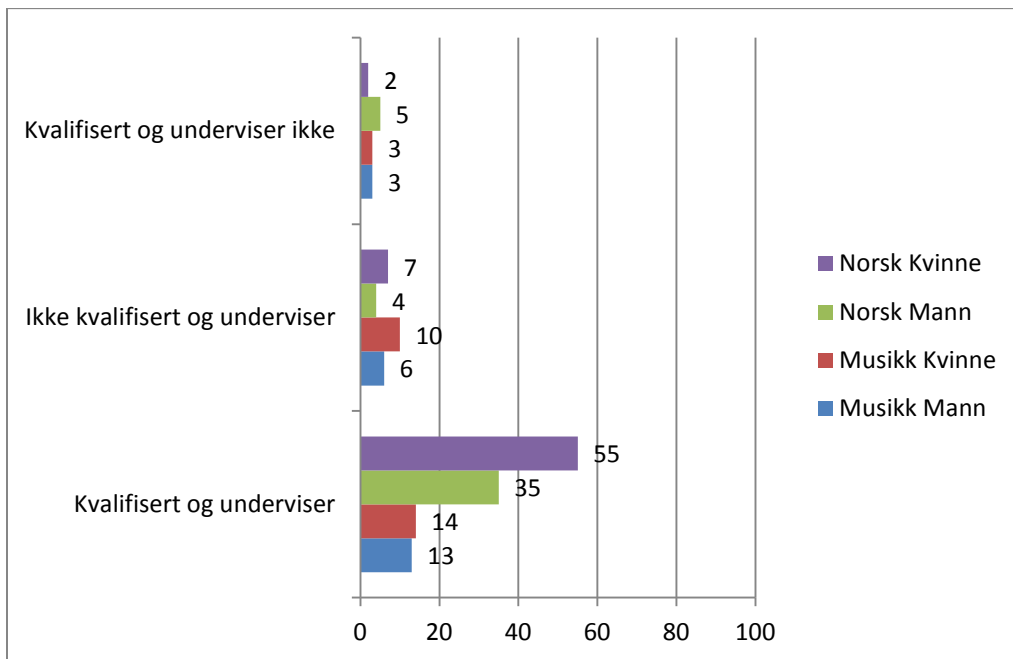
Andel menn/kvinner som underviser i musikk og andre fag			
	Menn -prosent	Kvinner- prosent	Total
Musikk	22,5 %	77,5 %	732
Norsk	20,9 %	79,1 %	1633
Engelsk	25,5 %	74,5 %	1526
Matte	18,8 %	81,2 %	1125
Natur og miljøfag	26,3 %	73,7 %	1208

Det å undervise i et fag innebærer ikke at man ikke underviser i andre fag, derfor er det mulig å krysse av for flere fag i skjemaet. I tabell 6.1. er andelen som sier at de underviser i forskjellige fag vist, og fordelt på kjønn. Totalt 732 lærere underviser i musikk i undersøkelsen. Det er ikke noe særpreget med kjønnssammensetningen til de som underviser i musikk – omtrent 20 - 25 prosent av lærerne er menn, resten er kvinner. Dette er det samme som i skolen som helhet, og som de fleste andre fag.

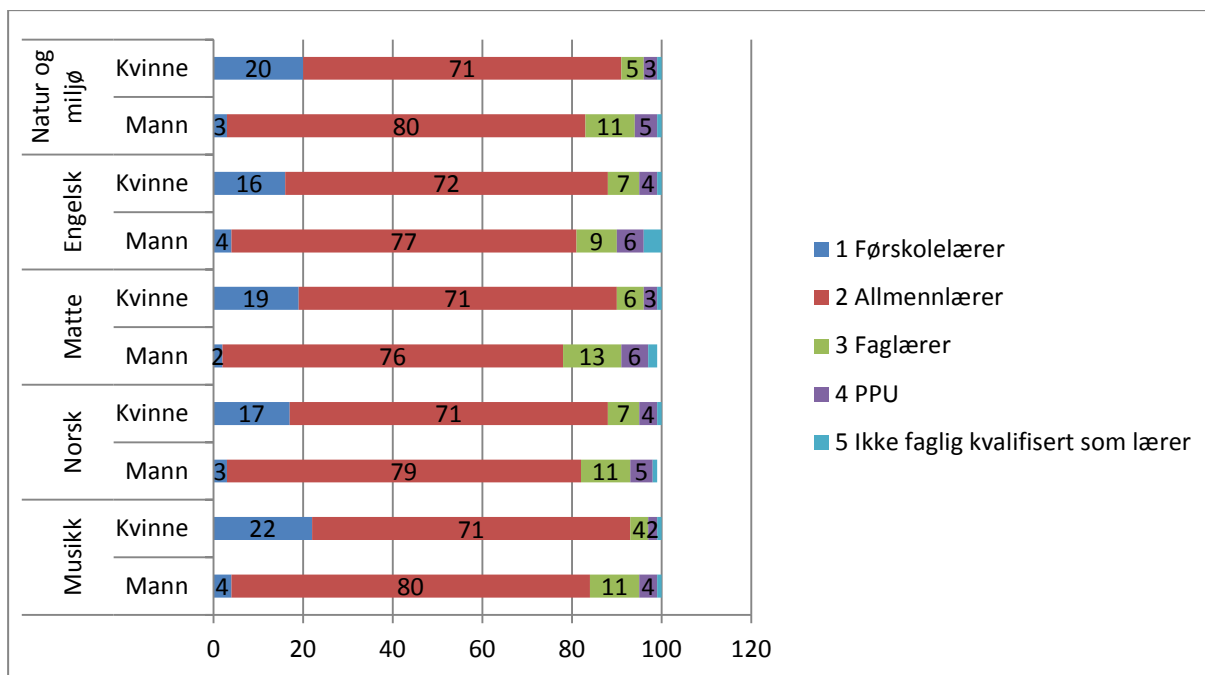
Figur 6.1 Antall undervisningsfag etter kjønn, musikk lærere, norsklærere og mattelærere

I figur 6.1 er det undersøkt hvor mange fag musikk lærerne, norsklærerne og mattelærerne underviser i, fordelt etter kjønn. Som det fremgår ser det ut til at de kvinnelige musikk lærerne underviser i flere fag enn andre lærere, mens de mannlige musikk lærerne ligner mer på andre grupper lærere. En mulig hypotese er at de underviser i musikk i tillegg til det "alle" lærere gjør av undervisningsoppgaver.

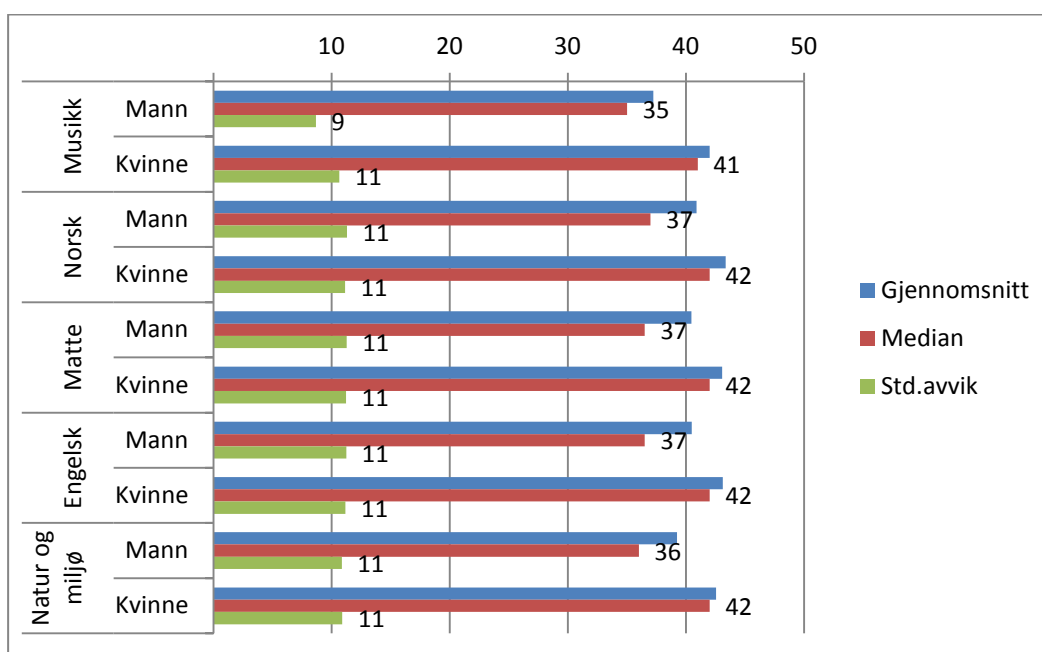
Figur 6.2 Kvalifikasjon og undervisning i musikk og norsk, etter kjønn.

En ting er jo hvor mange som underviser i musikk, en annen om de er kvalifisert til å undervise i musikk. I figur 6.2 er musikkunderviserne sammenlignet med norskunderviserne ut i fra om de er kvalifisert eller ikke kvalifisert, og om de underviser eller ikke (de som ikke er kvalifisert og ikke underviser er utelatt fra figuren). Kvalifisert er definert som et halvt års studier, 30 studiepoeng, i faget. Figuren er delt opp etter kjønn. Den større andelen som er kvalifisert og underviser i norsk enn i musikk gjenspeiler nok at dette er et fag som flere har undervisning i, og et fag som har vært i et større obligatorisk omfang i lærerutdanningen. Men kjønnsforskjellen i norsk, og det at man ikke gjenfinner denne i musikk er også et interessant funn. Det kan kanskje peke mot at det er flere kvinner enn menn som har brukt fjerdeåret i lærerutdanningen på å fordype seg i norsk, mens det ikke er en forskjell etter kjønn i hvem som har valgt å gå videre med musikk.

Figur 6.3 Utdanningsbakgrunn i musikk og andre fag.

I figur 6.3 er musikkundervisernes utdanningsbakgrunn sammenlignet med andre fag. Musikkunderviserne skiller seg ikke nevneverdig fra de andre, men det er interessant å merke seg at de har den høyeste andelen førskolelærere, og dette kommer til syne spesielt blant kvinner. Men her er snakk om små forskjeller som ikke må tillegges alt for stor vekt.

Figur 6.4 Median alder, gjennomsnitt og standardavvik i de forskjellige fag

I figur 6.4 er gruppene sammenlignet med tanke på alder. De kvinnelige lærerne som underviser i musikk er akkurat like gamle i gjennomsnitt som de andre kvinnelige lærerne (41 år). Medianen er lavere enn gjennomsnittet, noe som tyder på at det er lærere i

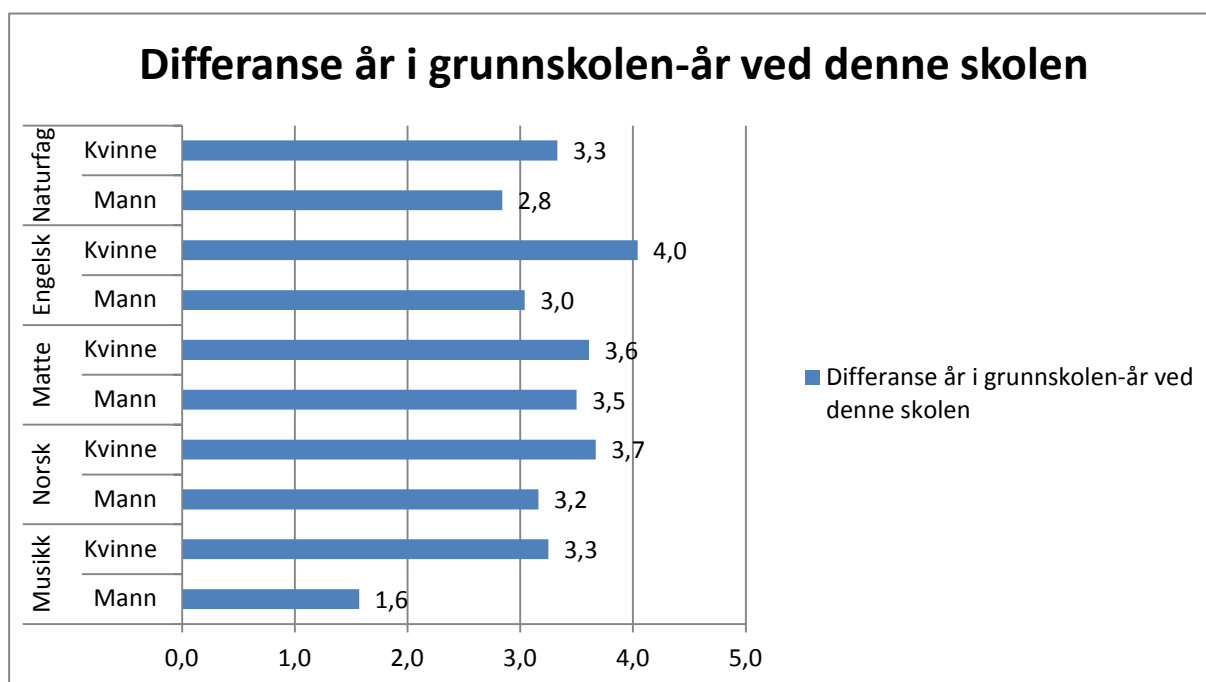
materialet som er med på å trekke opp gjennomsnittet – altså eldre lærere. Dette gjelder for alle fag. De mannlige musikkundervisernes alder er den laveste av disse gruppene, men forskjellene er igjen ikke store. Den typiske mannlige lærer er 35 år, den kvinnelige 41 år. Tilsvarende tall for norsk, matte og engelsk er 37 og 42, mens det for natur og miljø er 36 og 42. Standardavviket, som indikerer hvor mye variasjon det er i alder, eller hvor stor spredningen i alder er, er mindre for menn som underviser i musikk. Dette tyder på at de er mer samlet rundt gjennomsnittet, og underbygger at de generelt sett er en yngre gruppe.

Et naturlig spørsmål da er hvor lenge de har jobbet i grunnskolen. Gjennomsnitt for menn og kvinner i antall år ved den skolen de jobbet på når de svarte på undersøkelsen, og gjennomsnittlig antall år i skolen, er sammenlignet i tabell 6.2 for de enkelte fag. Det ser ut til at de mannlige musikk lærerne har jobbet kortere i grunnskolen enn de kvinnelige musikk lærerne. Denne kjønnsforskjellen finner vi ikke i de andre fagene på samme måte. Forskjellen blir mindre når vi ser på antall år tilsatt ved den aktuelle skolen, men det ser ut til at mannlige musikk lærere har vært tilsatt kortere ved den aktuelle skolen enn kvinnelige musikk lærere. Tilsvarende tendens finner vi ikke i de andre fagene, i alle fall ikke like tydelig. Her må man også huske på at de mannlige musikk lærerne var noe yngre enn de andre gruppene.

Tabell 6.2 Gjennomsnittlig antall år ved den aktuelle skolen, og gjennomsnittlig antall år i grunnskolen.

		Gj.snitt antall år ved denne skolen	Gjennomsnittlig antall år i grunnskolen	Differanse
Musikk	Mann	8,23	9,8	1,57
	Kvinne	9,42	12,67	3,25
Norsk	Mann	10,24	13,4	3,16
	Kvinne	10,43	14,1	3,67
Matte	Mann	9,78	13,28	3,50
	Kvinne	10,23	13,84	3,61
Engelsk	Mann	10,23	13,27	3,04
	Kvinne	10,07	14,11	4,04
Naturfag	Mann	9,41	12,25	2,84
	Kvinne	9,84	13,17	3,33

Dersom vi ser på differansen mellom antall år i grunnskolen, og antall år ved den aktuelle skolen, så blir det også tydelig at de mannlige musikk lærerne skiller seg ut (figur 6.5). De har vært kortere i grunnskolen enn de andre gruppene, og også kortere ved den aktuelle skolen, og den lille differansen mellom de to gjennomsnittene kan tyde på at de i større grad har vært ved den samme skolen. Disse målene henger selvsagt sammen, jo lenger man arbeider, jo mer sannsynlig blir et jobb-bytte (men jo lenger man blir ved én skole, jo mindre sannsynlig blir et jobb-bytte). Men de fleste bytter jobb i løpet av karrieren)

Figur 6.5 Differanse i gjennomsnittlig antall år i skolen, og antall år ved den aktuelle skolen, etter fag og kjønn.

I og med at menn ser ut til å ha vært kortere i skolen, og på den aktuelle skolen, kan det tenkes at de også jobber mindre, altså at de har en lavere stillingsprosent? I tabell 6.3 er stillingsprosenten undersøkt nærmere.

Tabell 6.3 Stillingsprosent for musikk lærere etter kjønn.

Stillingsprosent dette semesteret:					
	Gjennomsnitt	Median	Minimum	Maximum	Variasjonsbredde
Mann	97	100,00	38	100	62
Kvinne	96	100,00	50	101	51

Som det fremkommer av tabellen er det ikke store forskjeller på menn og kvinner, og det høye gjennomsnittet og medianen innebærer at de aller fleste har omtrent 100-prosentstilling. Men minimumstillingsprosenten hos menn er 38, mens minimumstillingsprosenten for kvinner er 50. Dette innebærer at variasjonsbredden hos menn er større enn kvinner, og at det er menn som underviser i musikk på de laveste

stillingsprosentene på skolen. Dette underbygger jo også forskjellen i antall fag man underviser i – kvinnelige musikk lærere underviser mer enn mannlige, men også mer enn andre lærere.

Oppsummert kan man si at det ser ut til å være noen forskjeller som skiller musikk lærerne fra de andre gruppene lærere, og også kjønnsforskjeller mellom mannlige og kvinnelige musikk lærere. De mannlige musikk lærerne ser ut til å være noe løsere knyttet til skolen enn de kvinnelige, mens de kvinnelige igjen er knyttet sterkere til skolen enn andre grupper lærere. På disse enkle sammenligningene som er gjort her kan det også se ut til at kjønnsforskjellene er større blant musikk lærerne enn i fagene norsk, matte, engelsk og natur og miljø.

7 Forskere/undervisningspersonale innenfor musikk og musikkvitenskap

Materialet i dette kapittelet bygger på NIFUs Forskerpersonalregister.² Registeret inneholder opplysninger om alder, kjønn, stilling (tittel, stillingsprosent og finansiering), arbeidssted (lærested, fakultet, institutt/avdeling og fagområde), utdanning³ og eventuell doktorgrad.⁴ Gjennom arbeidssted er personalet også tilknyttet et fagfelt,⁵ og i dette kapittelet vil personale innenfor musikkutdanningen bli sammenlignet med øvrige fag innenfor humaniora.

Musikkutdanningen omfatter i dette kapittelet Norges musikkhøgskole, Institutt for musikk/Grieg-akademiet ved Universitetet i Bergen, Institutt for musikkvitenskap ved Universitetet i Oslo, Musikkonservatoriet ved Universitetet i Tromsø, Institutt for musikk og Rådet for folkemusikk og dans ved NTNU, Institutt for musikk og dans ved Universitetet i Stavanger og Institutt for musikk ved Universitetet i Agder. I tillegg er underenheter innenfor musikk ved ulike avdelinger ved statlige høyskoler inkludert i noen av figurene; herunder Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Nesna, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Volda.

7.1 Kandidater i musikk innenfor musikkutdanningen

I perioden 1997-2007 ble det uteksaminert 913 kandidater fra musikk- og sangutdanningene i Norge. Kandidatene er uteksaminert fra Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU, Statens kunstakademi, Musikkhøgskolen, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Høgskolen i Bergen. Kvinnene utgjorde 44 prosent (405 kvinner).

Av musikk-kandidatene var 80 personer registrert i vitenskapelige/faglige stillinger i Forskerpersonalregisteret i 2009, og 18 i teknisk/administrative stillinger. 64 av kandidatene innenfor musikk var tilsatt i vitenskapelige/faglige stillinger ved

² NIFUs Forskerpersonalregister er et individregister med opplysninger om personale som deltar i FoU ved universiteter og høyskoler, forskningsinstitutter og andre institusjoner med FoU, samt helseforetakene. Registeret går tilbake til 1961.

³ Utdanningsopplysninger er hentet fra NIFUs Akademikerregister, et individregister med oversikt over alle avlagte grader på ISCD 5-nivå (hovedfag og master) ved norske universiteter og høyskoler.

⁴ NIFUs Doktorgradsregister inneholder opplysninger om alle doktorgrader avlagt i Norge. Registeret er et individregister hvor måned og år for disputas, fakultet, fag, statsborgerskap, akademisk grad, alder, kjønn inngår.

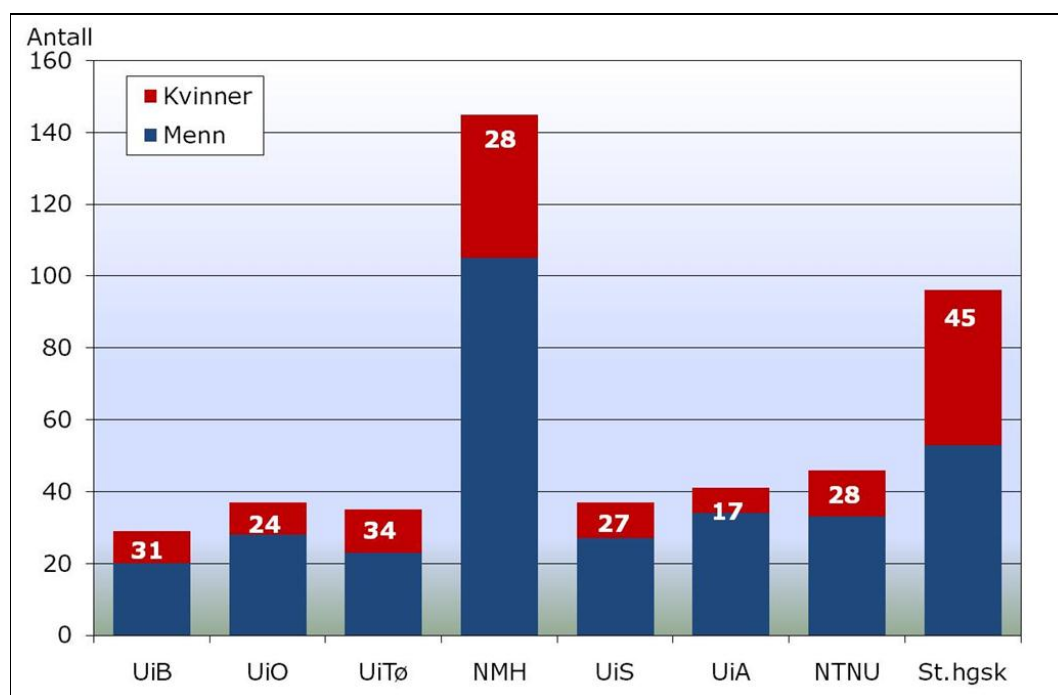
⁵ Alle institutter/avdelinger som inngår i Forskerpersonalregisteret tilordnes en fagkode basert på enhetens fagfordeling i FoU-statistikkens spørreskjema. Fagkode tilordnes etter mestkriteriet, noe som innebærer at enheter som oppgir at mer enn 50 prosent av FoU-virksomheten faller innenfor musikkvitenskap, vil klassifiseres som musikkvitenskap. De senere årene har det vært flere omorganiseringer i universitets- og høyskolesektoren, og tendensen er at man får større, tverrfaglige enheter.

musikkutdanningsinstitusjonene, og 34 av disse innehadde stilling som doktorgrads-stipendiat. Dette innebærer at omtrent 9 prosent av kandidatene innenfor musikk og sang går inn i vitenskapelige/faglige stillinger ved musikkutdanningsinstitusjonene. En litt høyere andel av de kvinnelige kandidatene, 10 prosent, gikk inn i musikkutdanningen, mot 8 prosent av de mannlige

7.2 Personale innenfor musikkutdanningen – kjennetegn og endringer over tid

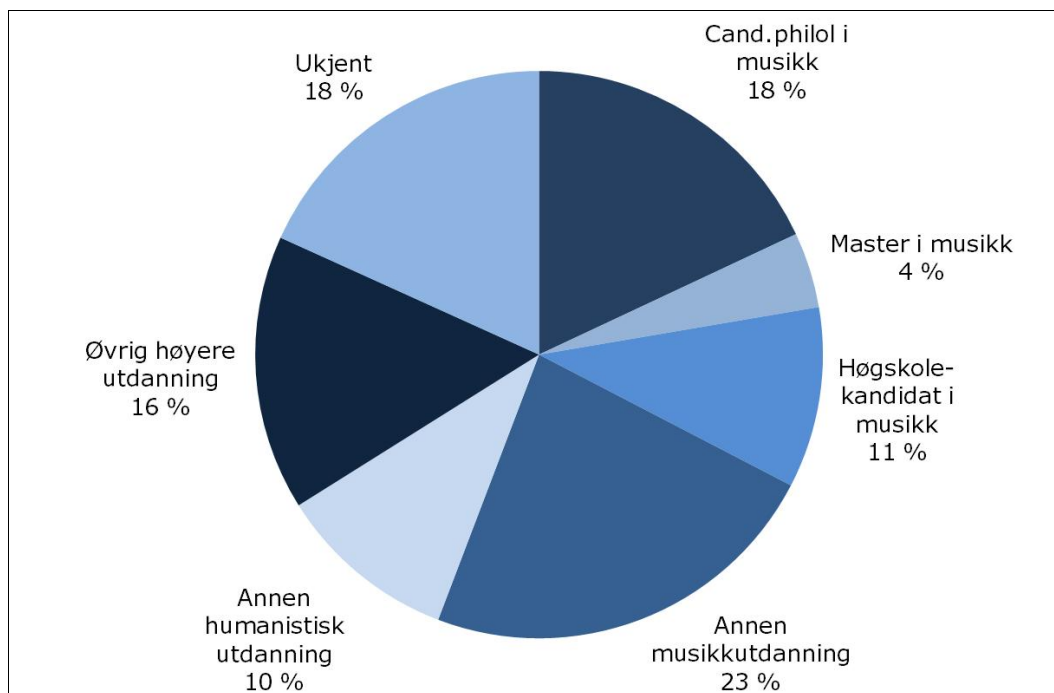
Noen fakta om personalet innenfor musikkutdanningen i 2009:

- 466 personer i vitenskapelige/faglige stillinger ved musikkutdanningene
- Av disse var 143 kvinner (31 prosent)
- Om lag 60 prosent hadde registrert høyere utdanning innenfor musikk og musikkvitenskap
- 14 prosent hadde doktorgrad
- 20 prosent av det vitenskapelige/faglige personale hadde en professorstilling. Kvinneandelen blant professorene var 12 prosent
- 9 prosent av personalet var doktorgradsstipendiater, blant disse var kvinneandelen 53 prosent

Figur 7.1 Antall personer innenfor musikkutdanningene i 2009 etter kjønn. Kvinneandel angitt i prosent.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

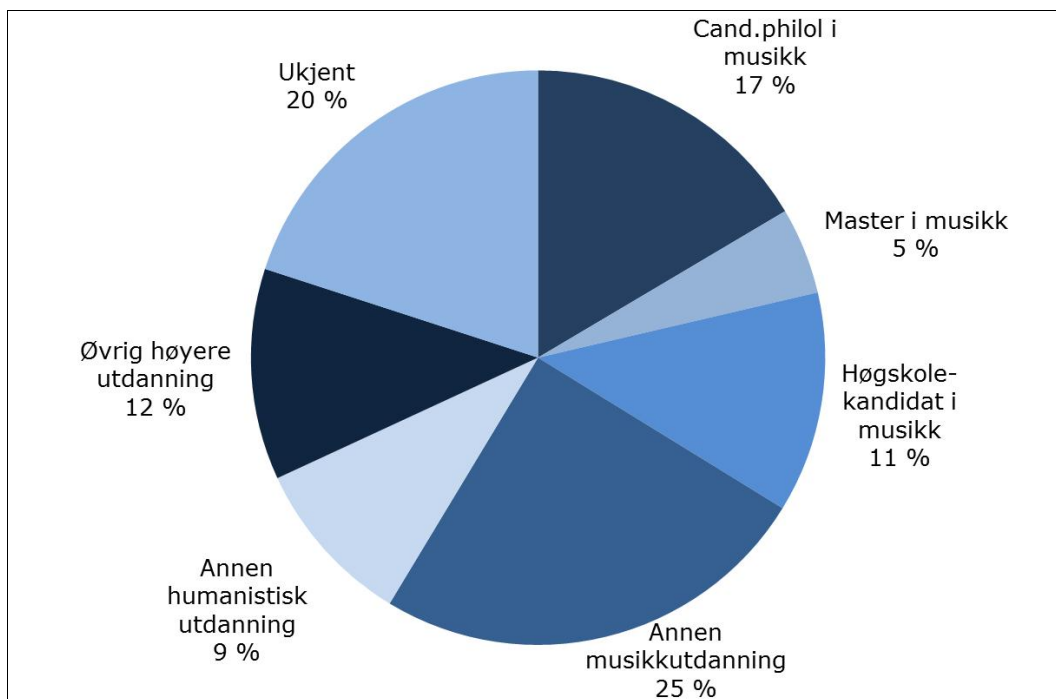

Figur 7.2a Utdanningsbakgrunn for personale i musikkutdanningen i 2009 (N=466)

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Annen musikkutdanning inkluderer her Cand.musicae, Mag.art og andre eller uspesifiserte grader innenfor musikk. Totalt hadde i underkant av 60 prosent av personalet ved musikkutdanningene musikkfaglig bakgrunn i 2009. Annen humanistisk utdanning omfatter språk- og litteraturvitenskap, teatervitenskap og andre- og fellesfaglige humanistiske utdanninger. Øvrig høyere utdanning inkluderer først og fremst pedagoger, men også personale med bakgrunn fra informatikk og teknologiske fag. Hele 18 prosent av personalet innenfor musikkutdanningene stod i 2009 registrert med ukjent utdanning. Til sammenligning manglet 12 prosent av personalet innenfor humanistiske fag opplysning om utdanning. Utdanningsopplysninger i Forskerpersonalregisteret innhentes både fra NIFUs Akademikerregister og direkte fra lærestedene gjennom rapporteringsrutiner for FoU-statistikken. Imidlertid fanges ikke opplysninger om utdanning avlagt i utlandet opp gjennom disse registrene, og det er nærliggende å anta at en stor andel av personalet i kategorien ukjent har utenlandsk utdanning.

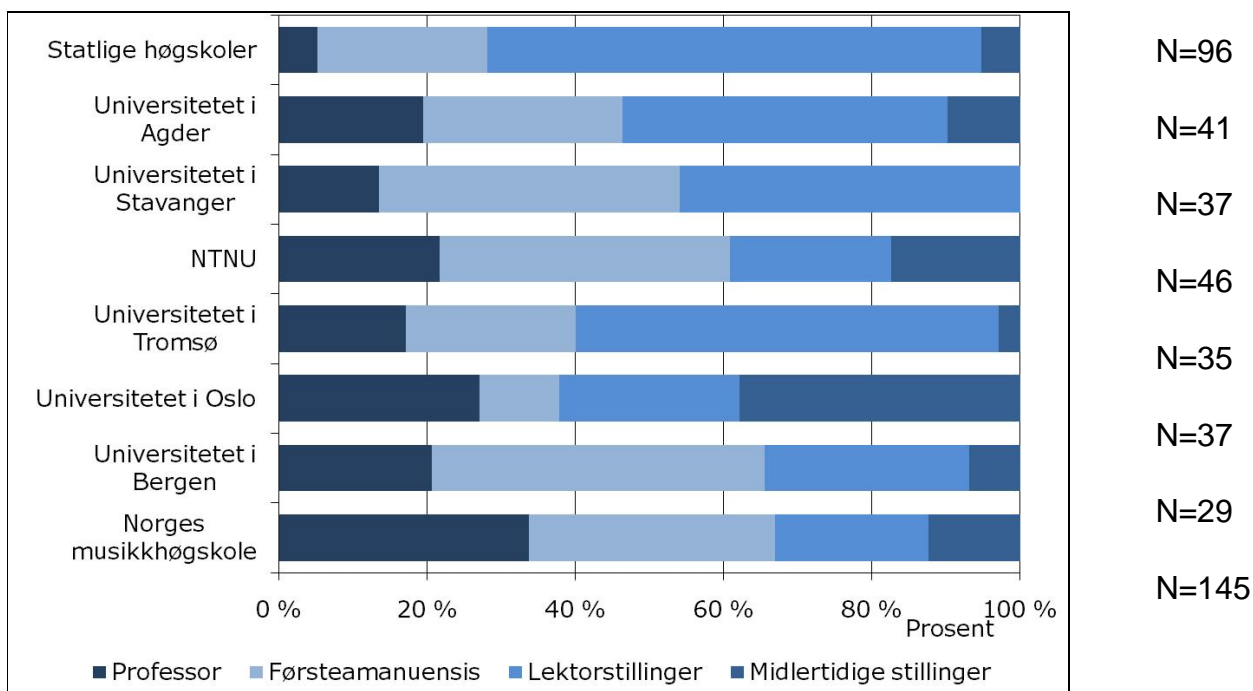
I figur 7.2b er personalet ved de statlige høgskolene holdt utenfor. Andelen personale med musikkfaglig utdanningsbakgrunn er to prosentpoeng høyere ved universitetene/Norges musikkhøgskolen, det samme er andelen med ukjent utdanning, når denne gruppen holdes utenfor.

Figur 7.2b Utdanningsbakgrunn for personale i musikkutdanningen ved universitetene og Norges musikkhøgskole i 2009. (N=370)

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

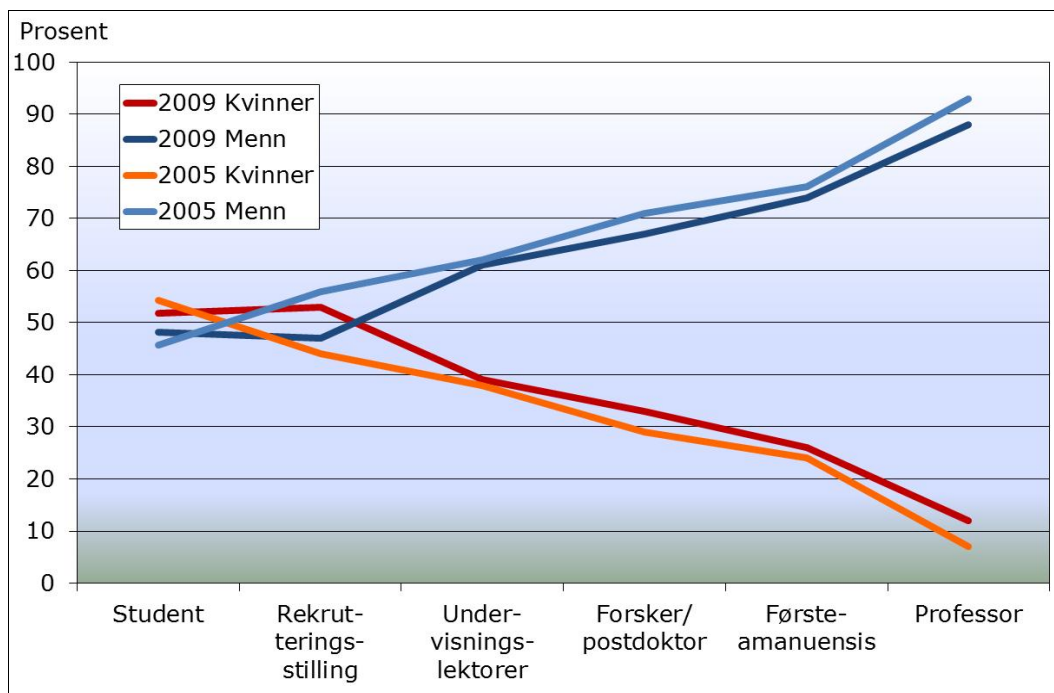
Norges musikkhøgskole hadde den høyeste andelen professorer av musikkutdanningsinstitusjonene i 2009. Universitetet i Oslo hadde den høyeste andelen doktorgradsstipendiater, mens Musikkhøgskolen hadde det høyeste antallet stipendiater.

Figur 7.3 Stillingsstrukturer innenfor musikkutdanning i 2009.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Andelen lektorstillinger var relativt høy ved musikkutdanningene, spesielt ved de statlige høgskolene og ved Musikkonservatoriet i Tromsø. Musikkonservatoriet ble innlemmet i Universitetet i Tromsø i 2009, og var tidligere en del av Høgskolen i Tromsø. De statlige høgskolene har tradisjonelt en høyere andel av lektorstillinger enn universitetene og de vitenskapelige høgskolene, noe som sees tydelig her.

Figur 7.4 Karrierestigen innenfor musikkutdanningene i 2005 og 2009. Prosent.

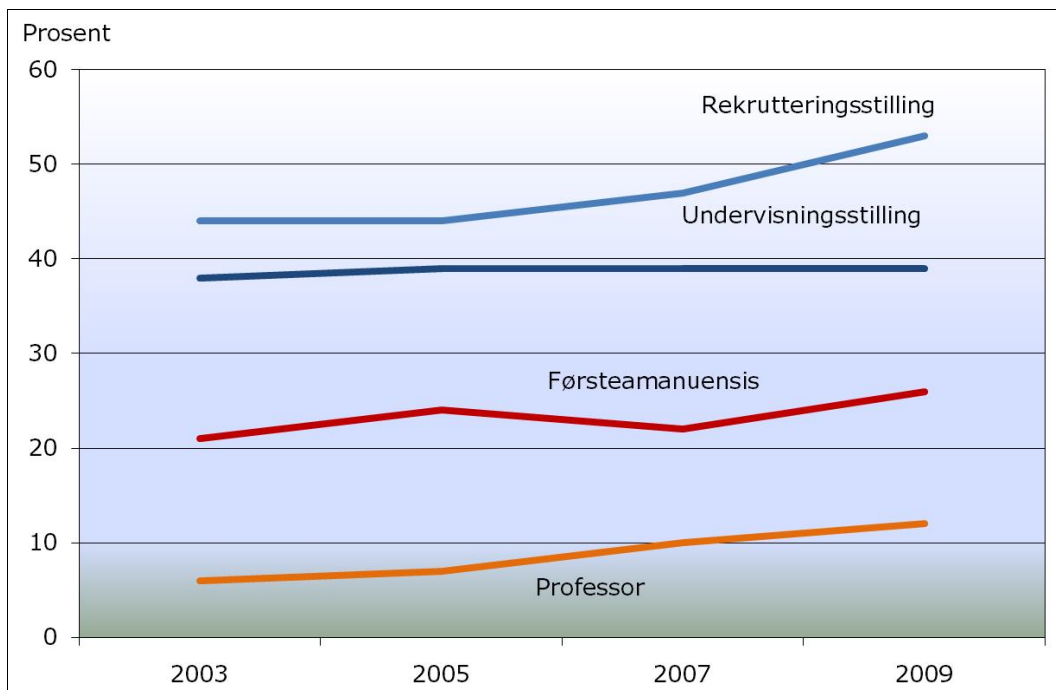
Kilde: DBH/NIFU STEP, Forskerpersonalregisteret

Kvinneandelen blant personalet innenfor musikkutdanningene økte fra 27 prosent i 2005 til 31 prosent i 2009. I 2005 var mennene i flertall på alle stillingsnivåer, mens det i 2009 var noen flere kvinner enn menn blant stipendiatene.

Blant studentene registrert i DBH innenfor utøvende musikkutdanning, var 52 prosent kvinner i 2009. Dette var litt lavere enn i 2005, da kvinneandelen blant studentene var 54 prosent. Samtidig var kvinneandelen 55 prosent blant de uteksaminerte kandidatene innenfor musikk i 2009.

Figur 7.4 viser at kvinneandelen blant professorene i 2009 var 12 prosent. Sammenlignet med humaniora totalt, hvor 27 prosent av professorene var kvinner, var andelen lav. Imidlertid var andelen kvinnelige professorer 5 prosentpoeng høyere enn i 2005. Det fremgår av figuren at veksten i kvinneandel fra 2005 til 2009 var høyere for professorene enn for førsteamanuensene og undervisningslektorene. Det var svært få forskere og postdoktorer innenfor musikkutdanningen både i 2005 og 2009, slik at små endringer i sammensetningen av personale i disse stillingene vil gjøre store utslag i statistiske fremstillinger.

Et særtrekk for musikkutdanningene er den relativt lave kvinneandelen blant undervisningslektorene, 39 prosent. Kvinneandelen for førstelektor, universitets- og høyskolelektorene samlet innenfor humaniora var 54 prosent i 2009, og kun filosofi hadde en lavere kvinneandel enn musikkutdanningene i denne stillingskategorien.

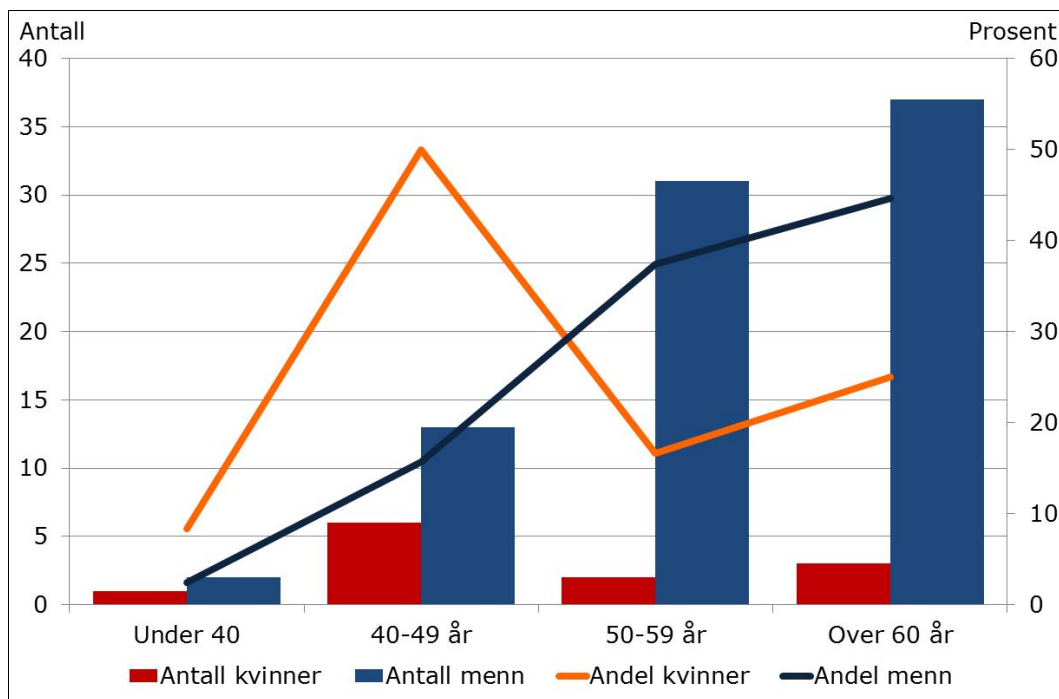

Figur 7.5 Utvikling i kvinneandel for utvalgte stillinger innenfor musikkutdanningen i perioden 2003-2009. Prosent.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Kvinneandelen økte i alle stillingskategorier i perioden 2003-2009,⁶ men veksten var andelsmessig størst blant professorene og rekrutteringsstillingene. Mens andelen kvinner er økende i lektorstillingene innenfor de fleste andre humanistiske fagfelt, var det tilnærmet nullvekst for musikkutdanningen. Universitets- og høyskolelektorstillingene fungerer til en viss grad som ventestillinger i påvente av en ledig førsteamanuensis- eller professorstilling, og det er dermed viktig å være oppmerksom på rekruttering av kvinner til dette nivået om man ønsker å øke andelen kvinner i toppstillinger.

⁶ Grunnet organisatoriske endringer ved institusjonene, er det vanskelig å identifisere alle de musikkfaglige enhetene før 2003. Underenheter ved de statlige høyskolene er kun inkludert i tallmaterialet i 2009. Instituttet ved Universitetet i Stavanger er ikke med i 2003, da lærestedet rapporterte personale på avdelingsnivå før 2005.

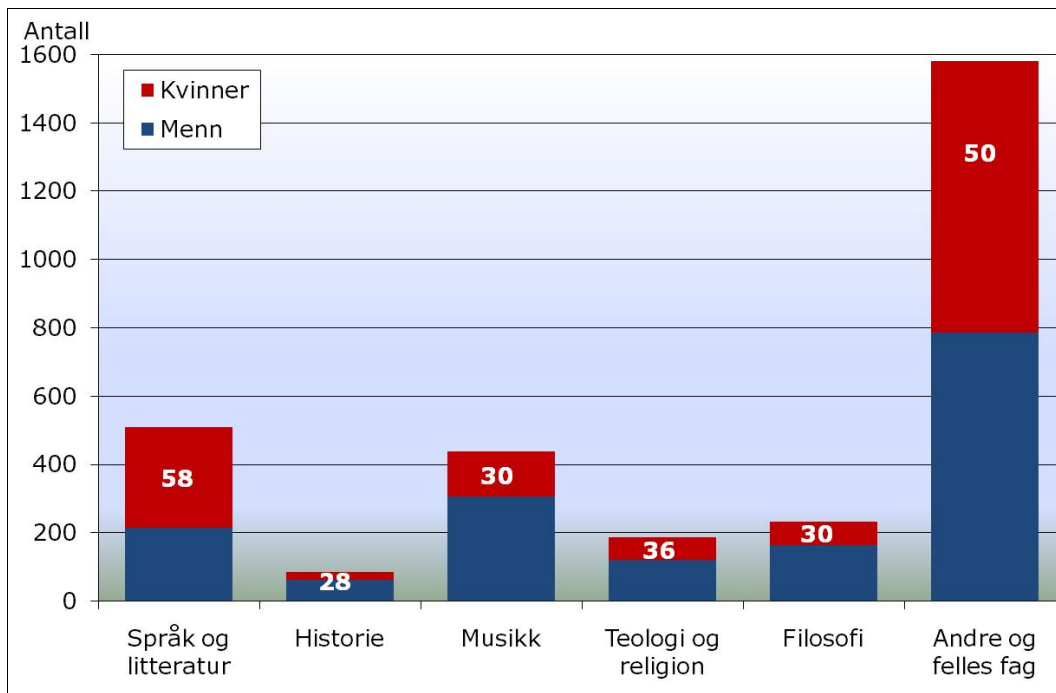
Figur 7.6 Kvinner og menn blant professorene ved musikkutdanningen i 2009. Antall og prosentvis andel.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Mennene var i flertall blant professorene innenfor musikkutdanningen i 2009, i tillegg var nesten halvparten av de mannlige professorene på feltet 60 år eller eldre. Flertallet av de kvinnelige professorene var imidlertid i 40-årene. I løpet av de neste 10 årene vil mange av de mannlige professorene gå av med pensjon, og om antallet kvinnelige professorer skal øke, er det viktig å ta likestillingsaspektet med i betraktningen når nye vitenskapelig ansatte skal tilsettes.

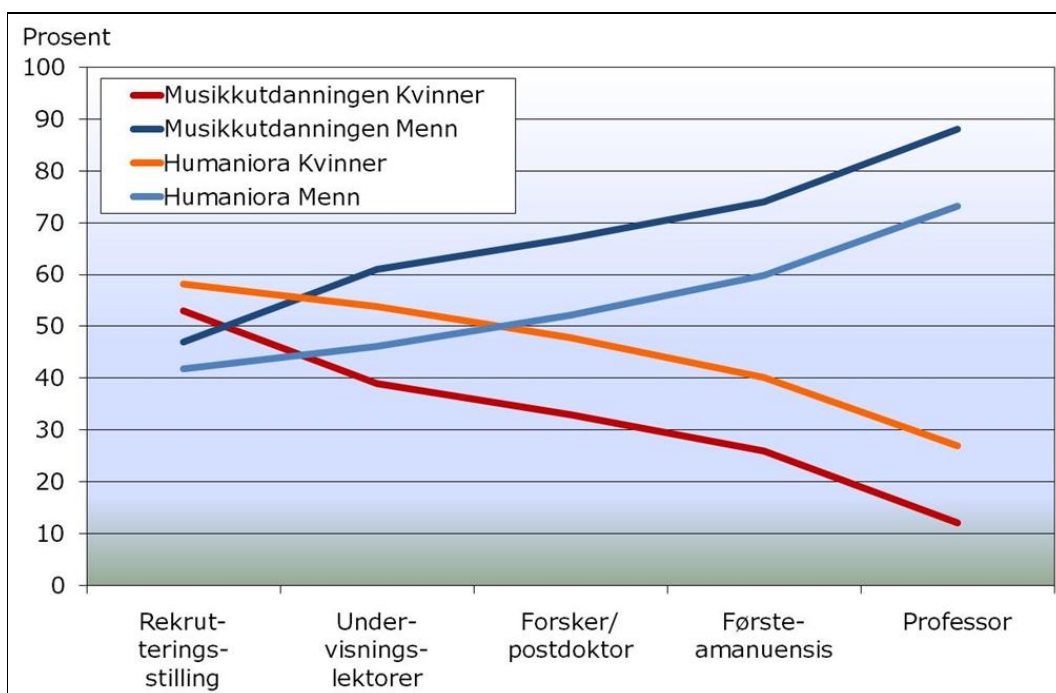
De neste figurene ser på personalet innenfor musikkvitenskap. Dette innebærer at Institutt for musikk for dans ved Universitetet i Stavanger og Rådet for folkemusikk og dans ved NTNU ikke er inkludert i tallgrunnlaget.

Figur 7.7 illustrerer noen av problemene med klassifisering på fagfelt innenfor de humanistiske fagene, i og med at nesten halvparten av personalet er klassifisert innenfor andre og felles humanistiske fag, se for øvrig fotnote 6.

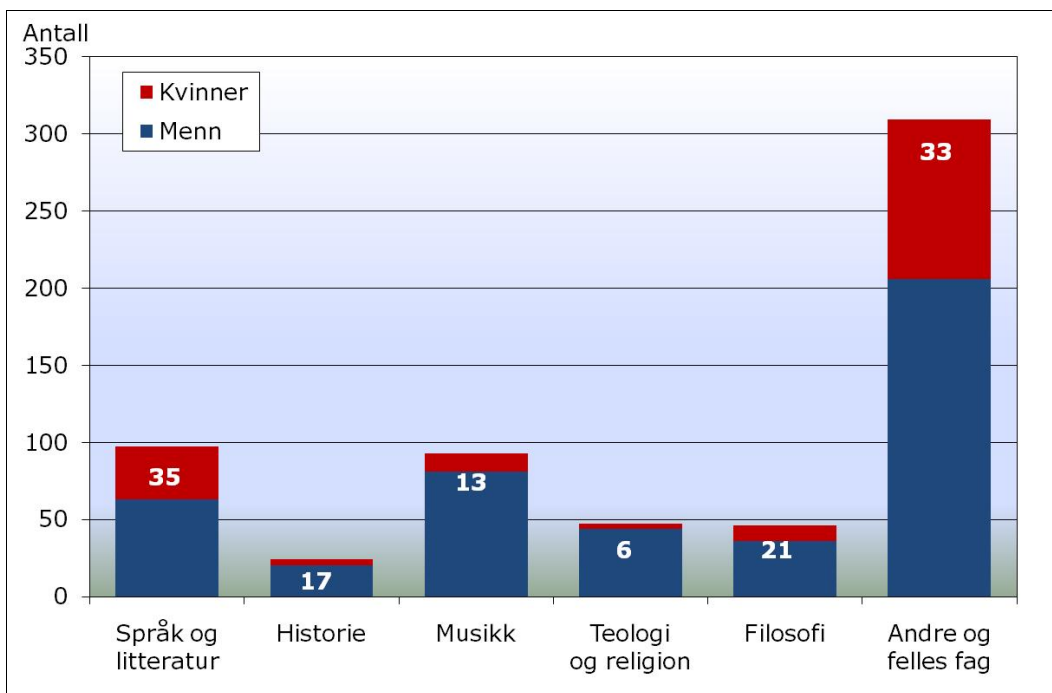
Figur 7.7 Forskerpersonale innenfor humaniora i 2009 etter fagfelt og kjønn. Antall og prosentvis andel kvinner.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

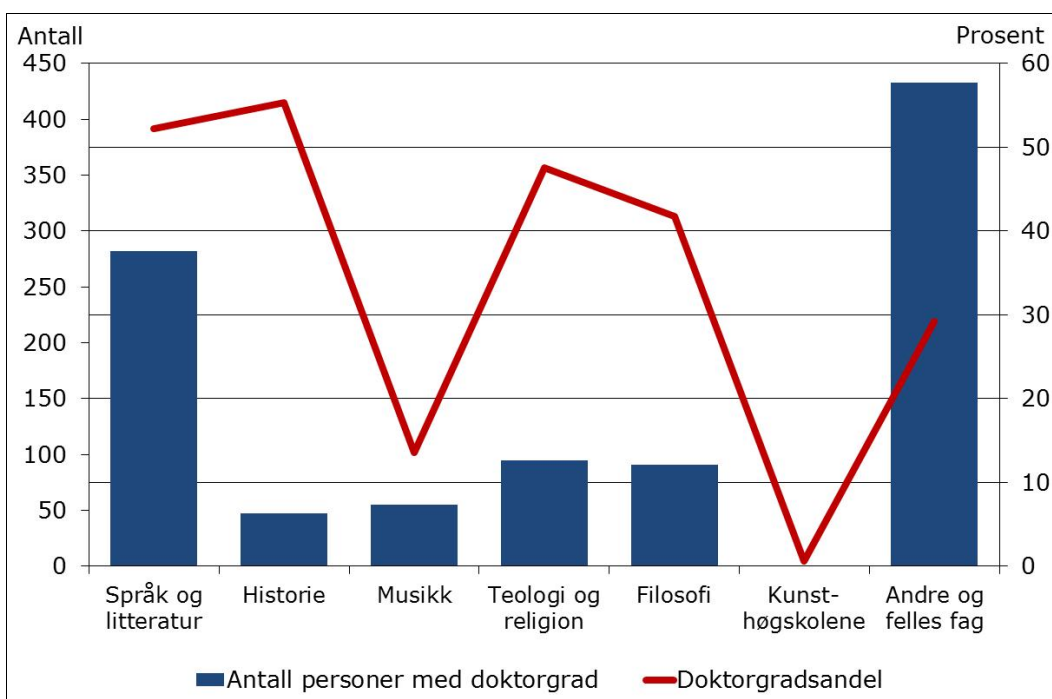
Figur 7.8 Karrierestigen innenfor musikkutdanningene og humaniora i 2009. Prosent.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Figur 7.9 Professorer innenfor humaniora i 2009 etter fagfelt og kjønn. Antall og prosentvis andel kvinner.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

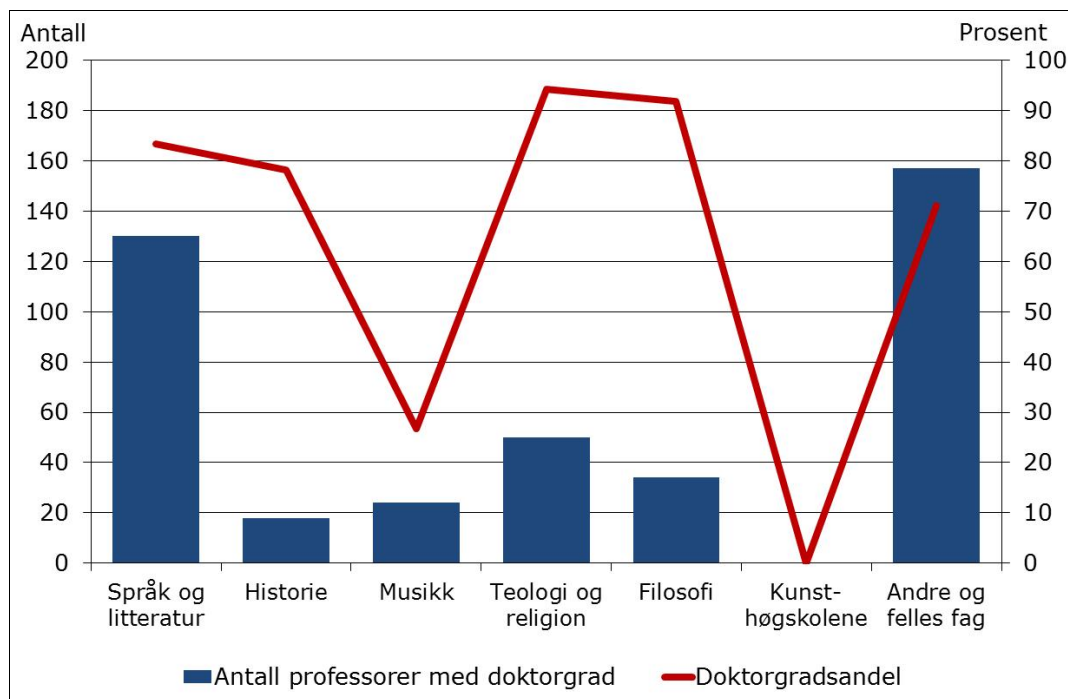

Figur 7.10 Antall personer med doktorgrad og andel personer med doktorgrad innenfor humaniora etter fagfelt.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Figur 10 viser at det i 2009 var flest personer med doktorgrad innenfor andre og felles fag, fulgt av språk og litteratur. Doktorgradsandelen var imidlertid høyest innenfor historie, nesten 60 prosent, språk og litteratur og teologi og religionsfag. Den laveste

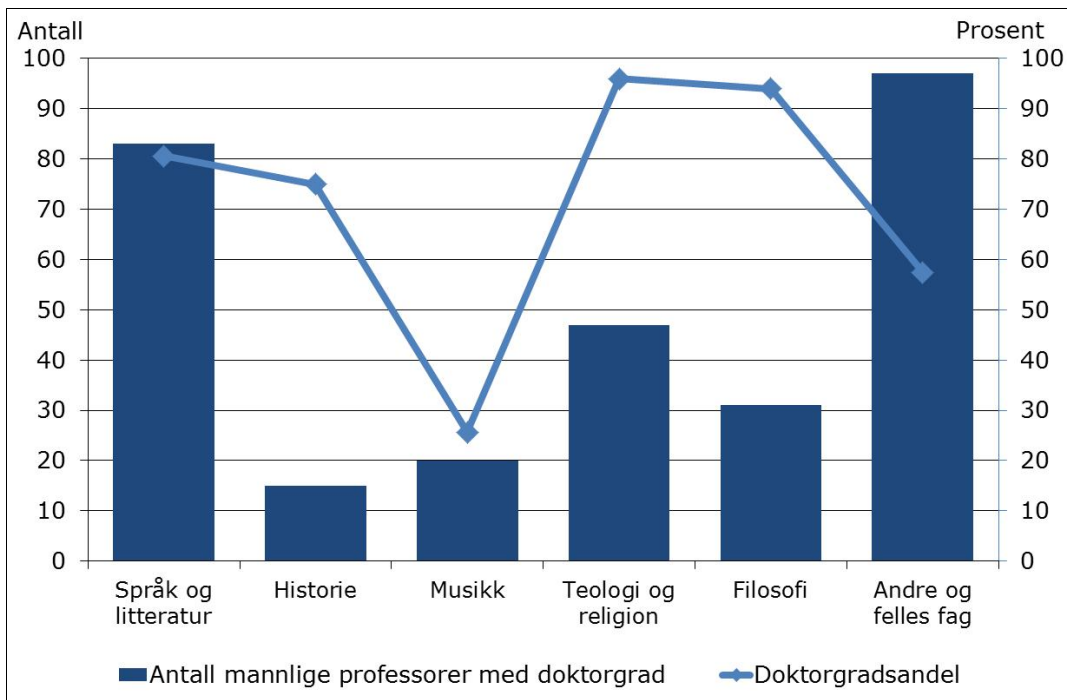
doktorgradsandelen hadde kunsthøgskolene, hvor kun en person stod registrert med doktorgrad i 2009. Også innenfor musikkutdanningen var doktorgradsandelen lav. Både musikkutdanningen og kunstutdanningen er utøvende fag, og måler kvalifikasjoner etter andre standarder enn de tradisjonelle akademiske fagene, som historie og filosofi. Kunststipendiatene i de utøvende fagene disputerer ikke på tradisjonelt vis, de avslutter stipendperioden med en konsert eller en utstilling. Denne typen disputas er per i dag ikke godkjent som formell doktorgrad.

Figur 7.11 Antall professorer med doktorgrad innenfor humaniora og andel av professorene med doktorgrad i 2009 etter fagfelt.

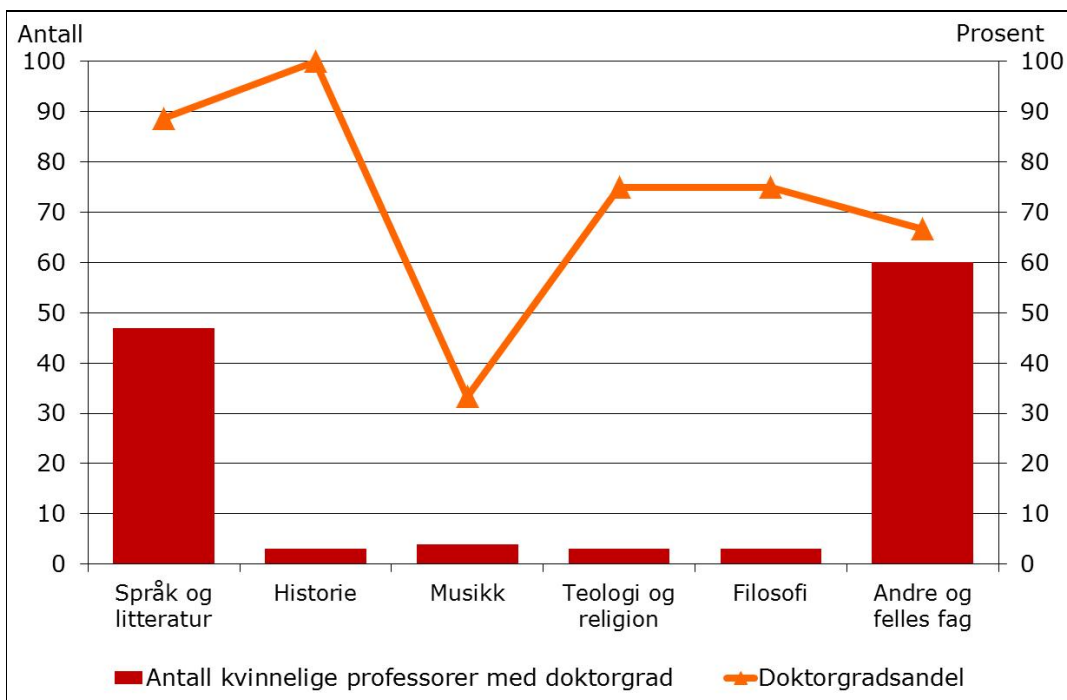
Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Bildet om at de utøvende fagene skiller seg fra tradisjonelle akademiske fag blir enda tydeligere om vi ser på professorene. Ingen av professorene ved kunsthøgskolene hadde en formell doktorgrad, og i underkant av 30 prosent av professorene ved musikkutdanningene. Samtidig hadde over 95 prosent av professorene innenfor teologi og religionsvitenskap og filosofiske fag doktorgrad.

Figur 7.12 Antall mannlige professorer med doktorgrad og andel av de mannlige professorene med doktorgrad innenfor humaniora etter fagfelt.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Figur 7.13 Antall kvinnelige professorer med doktorgrad og andel av de kvinnelige professorene med doktorgrad innenfor humaniora etter fagfelt.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Referanser

- Bakken, A., Borg, E., Backe-Hansen, E., Hegna, K. (2008): *Er det skolens skyld? En kunnskapsoversikt om skolens bidrag til kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner*. Oslo: Nova rapport 4/08.
- Bakken, A. (2010): *Prestasjonsforskjeller i Kunnskapsløftets første år - kjønn, minoritetsstatus og foreldres utdanning*. Oslo: NOVA Rapport 9/2010.
- Borgen, J. S. og Lødding, B. (2009): *Implementering av faget utdanningsvalg på ungdomstrinnet. Delrapport II fra prosjektet Karriereveiledning i overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring*. Evaluering av Kunnskapsløftet. Oslo: NIFU STEP Rapport 39/2009.
- Borgen, J. S. og Vibe, N. (2009): *Blir man "skoleflink" av musikk? Eller er noen elever flinke i alt? Musikk i skolen 1/09*. Oslo: Musikk i skolen.
- Borgen, J.S. (2011): *Den kulturelle skolesekken – et instrument for kunst- og kunstnerpolitikk eller kulturpolitikk? Mangset, P. og Skjeldal, K. (red.) KulturRikets Tilstand 2010. Konferanserapport fra Senter for kultur- og idrettsstudiar Høgskolen i Telemark og Telemarksforskning. Porsgrunn/Bø: TF-rapport (in press)*.
- Frøseth, M. W., Hovdhaugen, E., Høst, H. og Vibe, N. (2008): *Tilbudsstruktur og gjennomføring i videregående opplæring*. Delrapport I. Evaluering av Kunnskapsløftet. Oslo: NIFU STEP Rapport 40/2008.
- Gustavsen, K. og Hjelmbrække, S. (2009): *Kulturskolen for alle? Pilotundersøkelse om kulturskoletilbudet*. Bø, TF- Rapport 255/2009.
- Imsen, G. (1996): *Mot økt likestilling? Evaluering av grunnskolenes arbeid for likestilling utført for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1996*. Pedagogiske rapporter. Skriftserie fra Pedagogisk institutt. Rapport nr. 11. Trondheim: NTNU.
- Næss, T. (2010): *Akademikernes nye arbeidsmarked i kunnskapssamfunnet. Fordelingen av nyutdannede humanister, jurister, økonomer og teknologer på næring og sektor 1989 – 2007*. Oslo: NIFU STEP Rapport 27/2010.
- Markussen, E., Frøseth, M. W., Lødding, B. & N. Sandberg (2008): *Bortvalg og kompetanse*. Oslo: NIFU STEP Rapport 13/2008.
- Prøitz, T. S. og Borgen, J. S. (2010): *Rettferdig standpunktvurdering - det (u)muliges kunst? Læreres setting av standpunkt karakterer i fem fag i grunnsopplæringen*. Oslo: NIFU STEP Rapport 16/2010.
- Støren, L. A., Waagene, E. Arnesen, C.-Å. , Hovdhaugen, E. (2010): *"Likestilling er jo ikke lenger det helt store..." Likestillingsarbeid i skolen 2009-2010*. Oslo: NIFU STEP Rapport 15/2010.

Vedlegg

Vedlegg, tabellgrunnlag for kapittel 3

Tabell V3.1 Antall nye studenter innen utøvende musikk, DBH-data per år.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ansgar Teologiske Høgskole						5	1	4	2	3	5
Barratt Due Musikk institutt						21	25	26	36	31	27
Høgskolen i Nesna							-	-	-	-	19
Høgskolen i Oslo							-	-	-	-	3
Høgskolen i Staffeldtsgate						107	43	49	-	42	36
Høgskolen Stord/Haugesund							12	7	9	-	-
Norges musikkhøgskole	-	-	132	173	161	130	163	169	135	159	204
NTNU	27	40	29	29	34	29	41	28	28	38	34
HiA/Universitetet i Agder	-	-	16	16	28	36	27	30	25	35	42
Universitetet i Bergen	36	31	22	33	28	42	16	47	25	41	37
HiS/Universitetet i Stavanger	-	-	27	24	31	29	32	34	50	47	52
HiT/Universitetet i Tromsø	-	13	19	22	46	45	38	25	19	18	21
Sum	63	84	244	297	329	444	398	419	329	414	480

Tabell V3.2 Antall kvinnelige og mannlige studenter på musikkutdanning, etter år og type lærested.

		1999		2003		2005	
		K	M	K	M	K	M
Universiteter	Musikkutd, lav	0	1	36	44	38	55
	Lærerutd musikk	0	0	0	0	0	0
	Musikkutd, høy	0	1	1	0	0	2
Statlige høgskoler	Musikkutd, lav	17	17	60	66	65	77
	Lærerutd musikk	24	14	20	6	11	15
	Musikkutd, høy	0	0	5	6	2	3
Vitenskapelige høgskoler	Musikkutd, lav	23	23	34	32	23	23
	Lærerutd musikk	0	0	0	0	0	0
	Musikkutd, høy	0	0	1	3	4	2
Private høgskoler	Musikkutd, lav	0	0	9	7	30	19
	Lærerutd musikk	3	0	6	0	2	1
	Musikkutd, høy	0	0	0	0	1	0
Kunsthøgskole	Musikkutd, lav	1	0	0	2	0	0
	Lærerutd musikk	0	0	0	0	0	0
	Musikkutd, høy	0	0	0	0	0	0

Bakgrunnstabeller for figurene kapittel 6

Tabell V6.1 Bakgrunnstabell for figur 6.1. Antall fag lærerne underviser i etter fag og kjønn.

	Musikk		Norsk		Matte	
Antall fag	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
0	0	0	0	0	0	0
%	,0	,0	,0	,0	,0	,0
1	5	2	3	10	3	1
%	3,0	,4	,9	,8	,8	,1
2	3	7	8	57	20	46
%	1,8	1,2	2,3	4,4	5,1	4,0
3	9	8	16	107	38	77
%	5,5	1,4	4,7	8,3	9,8	6,8
4	19	23	43	123	50	86
%	11,5	4,1	12,6	9,5	12,9	7,6
5	13	45	46	149	54	116
%	7,9	7,9	13,5	11,5	13,9	10,2
6	21	52	59	159	58	143
%	12,7	9,2	17,3	12,3	14,9	12,6
7	25	57	60	184	61	169
%	15,2	10,1	17,5	14,3	15,7	14,9
8	25	87	47	161	46	159
%	15,2	15,3	13,7	12,5	11,8	14,0
9	17	116	30	153	30	152
%	10,3	20,5	8,8	11,9	7,7	13,4
10	14	105	16	120	16	120
%	8,5	18,5	4,7	9,3	4,1	10,6
11	13	60	13	63	12	63
%	7,9	10,6	3,8	4,9	3,1	5,5
12	1	5	1	5	1	5
%	,6	,9	,3	,4	,3	,4
Total	165	567	342	1291	389	1137
%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabell V6.2 Grunnlag for figur 6.2, kvalifikasjon og undervisning.

	Musikk		Total	Norsk		
	Mann	Kvinne		Mann	Kvinne	
Ikke kvalifisert- underviser ikke	648	1376	2024	457	659	1116
	78	73	74	55	35	100
Kvalifisert og underviser	104	272	376	293	1044	1337
	13	14	14	35	55	100
Ikke kvalifisert og underviser	50	184	234	37	137	174
	6	10	9	4	7	100
Kvalifisert og underviser ikke	29	55	84	44	47	91
	3	3	3	5	2	100
Total	831	1887	2718	831	1887	2718
	100	100	100	100		

Tabell V6.3 Grunnlag for figur 6.3, utdanningsbakgrunn, fag og kjønn.

		1	2	3 Faglærer	4 PPU	5 Ikke faglig kvalifisert som lærer	Total
		Førskolelærer	Allmennlærer				
Musikk		7	132	18	6	2	165
	Mann	4	80	11	4	1	100
		126	403	23	11	3	566
Norsk	Kvinne	22	71	4	2	1	100
		9	271	38	18	5	341
	Mann	3	79	11	5	1	100
Matte		221	912	85	53	15	1286
	Kvinne	17	71	7	4	1	100
		9	295	52	24	9	389
Engelsk	Mann	2	76	13	6	2	100
		210	807	71	34	12	1134
	Kvinne	19	71	6	3	1	100
Natur og miljø		8	162	19	13	8	210
	Mann	4	77	9	6	4	100
		147	652	65	39	8	911
Natur og miljø	Kvinne	16	72	7	4	1	100
		9	254	34	17	4	318
	Mann	3	80	11	5	1	100
Natur og miljø		175	632	45	25	11	888
	Kvinne	20	71	5	3	1	100

Tabell V6.4 Grunnlag for figur 6.4, gjennomsnittlig alder, median og standardavvik, etter fag og kjønn.

		Gjennomsnitt	Median	Std.avvik	N
Musikk	Mann	37	35	9	161
	Kvinne	42	41	11	554
Norsk	Mann	41	37	11	334
	Kvinne	43	42	11	1267
Matte	Mann	40	37	11	380
	Kvinne	43	42	11	1114
Engelsk	Mann	40	37	11	208
	Kvinne	43	42	11	897
Natur og miljø	Mann	39	36	11	311
	Kvinne	43	42	11	871

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no